

Izhaja vsako sredo ob 6 zjutraj. — Cena 38 Din za celo leto.
— Za inozemstvo 60 Din. — Posamezna številka 1 Din. —
V inersatnem delu vsaka drot na vrstica ali nje prostor 10 Din.

GLASILO J. K. Z.

Spisi in dopisi se pošiljajo Uredništvu »Domoljuba« naročnina, reklamacije in inserati pa Upravištvu »Domoljuba«, Ljubljana, Kopitarjeva ulica.

Orjaški boj naših poslancev za olajšanje davčnih bremen.

Glavna naloga naših poslancev sedaj je, da bojujejo najbrezobzirnejši in najdoločnejši boj proti krivični davčni obremenitvi Slovenije. Slovensko gospodarstvo pod takim davčnim pritiskom strahotno propada in konec bo — beraška palica in prazna belgrajska kasa.

Koliko plačamo?

Vsak davkopllačevalec na Slovenskem ve, da plača preveč, veliko več, kot mora plačati davkopllačevalec v Srbiji, Črni gori, Dalmaciji, na Hrvaškem in v Bosni, dasi vidovdanska ustava točno določa, da morajo davštine plačevati vsi državljani enakomerno.

Da pa bo stvar tudi v številkah jasna, povejmo še enkrat.

Na vsakih 100 Din v Sloveniji vplačanega davka na Hrvaškem, v Srbiji ali v Bosni na enako število prebivalstva morabo biti plačanega tudi 100 Din, če ne še več, ker so ondote pokrajine veliko rodovitnejše. Toda, kaj vidimo? Ko slovenski davkopllačevalec plača 100 Din, plača davkopllačevalec na Hrvaškem in v Slavoniji 57 Din, v Bosni 38 Din, v Srbiji 33 Din in v Dalmaciji 31 Din. Slovenija danes plačuje skoro še enkrat toliko kot na Hrvaškem in trikrat toliko kot Srbija ali Dalmacija. Edino Vojvodina plača več kot Slovenija, to pa zato, ker v prejšnjih letih ni skoro nič plačevala.

Kaj pravi Radić?

Radić, ki je pravi predsednik slovenskih samostojnežev in ki ga je vodil v zadnjem času g. Pucelj po Sloveniji, je izjavil, da Slovenija in Hrvaška ne moreta manj plačevati kot dosedaj, Srbija pa nič več kot dosedaj. To se pravi: radičevci, h katerim so se v zadnjem času priklopili tudi naši samostojneži, so mnenja, da je prav tako, če moramo plačevati tako krivično visoke davke in da se v tej zadevi zaenkrat ne more in ne sme nič izpremeniti.

Za' o nam je umljivo, da je poslanec Pucelj tudi to pot glasoval za štirimesečni

državni proračun, ki vsebuje s prav neznatnimi izjemami vse dosedanje najtežje davke.

Vlada predložila vse stare davke.

Vlada, katero tvorijo radikali in radičevci (samostojneži), je predložila finančnemu odboru dvanaštine, proračun za štiri mesece. V teh dvanaštinah se vladi daje pravica, da pobira vse dosedanje davke v isti meri kot dosedaj razen malega olajšanja najemnine za Ljubljano.

Govor poslanca dr. Kulovca.

Naši poslanci so že v finančnem odboru napeli vse sile, da bi vladni večini dopovedali, da Slovenija radi davčne preobremenitve gospodarsko strahotno propada. Nastopil je najprej dr. Kulovec, ki poudarja, da že hrvaški vladni časopisi sami pišejo, da je Slovenija preobremenjena in da zato strašno propada.

Slovenija plačuje šestino vseh državnih direktnih davkov.

Govornik navaja številke za vse vrste direktnih davkov in državnih doklad iz leta 1925. Iz teh sledi, da plača Slovenija nekaterih davkov sedmino, drugih šestino, nekaterih celo petino. Navaja številke tudi iz leta 1924 in izvaja, da sledi iz teh številk isto dejstvo. Poudarja, da je Slovenija davka na vojni dobiček plačala primeroma največ, med tem ko Srbija in Črna gora nista plačli niti vinarja tega davka, ki je dal pri nas težke in težke milijone.

Ko je v prejšnjem zasedanju dokazal z istimi številkami naravnost

strahotno obdavčenje Slovenije,

ni mogel finančni minister ugovarjati, pač pa je takrat finančni minister izjavil, da je Slovenija bogata, ter ima plodno zemljo in veliko industrijo. Govornik dorazuje s podatki, kako je finančnemu ministru neznan gospodarski položaj v Sloveniji. Podrobno navaja statistiko glede kmetijskega stanu in izjavlja, da so pri nas povečini mali kmetje

z 1 do 5, 5 do 10 hektarov zemlje. Velika manjšina je tistih, ki imajo več zemlje. Poleg tega je zemlja malo plodna, zato večina niti toliko ne pridela, da bi se moglo prebivalstvo od tega preživeti.

Potemtakem je jasno vsakomur, kdor ima malo vpogleda v razmere, da ta visoka vsota, ki se steka z davki iz Slovenije v državne kase, nima svojega vira v tem, ampak je

strahotno izmozgavanje ljudstva,

ki se mu davki odmerjajo ne z ozirom na dohodke, ampak so to davki, ki mu zasegajo kapital. Govornik dokaže to z dvema vrstama davkov in sicer davkom na osebno dohodnino in na hišno najemnino. Izjavlja, da je pri drugih davkih isto. Zakon o osebni dohodnini je dopuščal kot najvišjo davčno stopnjo prvotno 7.47 odstotkov dohodka. Sedaj so ta odstotek z raznimi odredbami in zakonskimi določbami tako poslabšali, da so bistvo zakona uničili. Celotne obremenitve znašajo sedaj 30 odstotkov, torej skoraj eno tretjino celotnega dohodka. Z raznimi zakonskimi določbami so tudi ukinili vse olajšave, ki jih je ta zakon dopuščal.

Jasno je, da pomeni tak davčni vijak, kakor se izvaja v Sloveniji, zaplembo narodnega premoženja in popolno upropačenje narodnega gospodarstva. Minister se ne more izgovarjati, da tega ne ve. Povedali so mu poslanci Jugoslovanskega kluba že nešteto krat v skupščini in osebno, dokazale so to razne deputacije.

Podobno kot dr. Kulovec je govoril v finančnem odboru naš poslanec Pušenjak, ki je izjavil, da je plačala l. 1924 Slovenija, ki je štirikrat manjša kot Srbija in Črna gora, 143 milijonov dinarjev, Srbija s Črno goro 230 milijonov v celi državi veljavnih po zedinjenju vpeljanih davkov in sicer: na vojni dobiček Slovenija 4 milijone, Srbija in Črna gora niti enega dinarja. Invazijskega davka je plačala Slovenija 13 milijonov, Srbija s Črno goro 11 milijonov. Davka na poslovni promet Slovenija 49 milijonov, Srbija s Črno goro 33 milijonov.

V devetih mesecih v letu 1925 je plačala Slovenija neposrednih davkov nad 190 milijonov, predpisano ji je pa bilo 70 milijonov dinarjev za celo leto.

Predlogi naših poslancev.

Nato sta dr. Kulovec in Pušenjak predlagala, naj se sprejmejo v desetine vsaj nekatere davčne olajšave in sicer med drugimi naslednje:

Dohodninski davek se začne pobirati šele pri dohodkih 15.000 Din. (Sedaj 2500 Din.) Skala se v bodoče bere v dinarjih in ne v kronah.

Davek na hišno najemnino se izenači v celi državi s tem, da ne presega 10 odstotkov čiste najemnine.

Ukine se 30 odstotna doklada, invalidski davek, komorna doklada od tistih dohodnih, ki rezultirajo iz dohodkov, ki so z omenjenimi dokladami že obdavčeni.

Ukine se 30 odstotna izredna doklada na osebno dohodnino.

Za cestne odbore in okrajne zastope v Sloveniji se dovoli kredit 1 in pol milijona dinarjev. Ministru za javna dela se naroča, da jih izplača za vzdrževanje cest.

Pucelj v zadregi.

Ko je poslanec Pušenjak govoril zoper preobremenitev Slovenije, tedaj je Pucelj napravil medklie: »Sedem let sie že tukaj in niste še ničesar dosegli. Ako bi jaz imel 20 poslancev, bi zrušil vlado.« Nato je poslanec Pušenjak pojasnil, da se Jugoslovanski klub pošteno in iskreno bori že vse leto za omiljenje davčnih bremen, da je Jugoslovanski klub leta 1923 nastopil za zvišanje eksistenčnega minima in spremembo lestvice pri dohodnini, da pa vlada, v kateri je sedaj poslanec Pucelj in njegovi tovariši, ni hotela teh važnih predlogov uvažovati. Na vladi so bili tudi vedno radikalni, ki jih g. Pucelj s tako vneto podpira. Lansko leto je bila SLS samo tri mesece na vladi. Prevzela je star proračun in ni predlagala nobenih dvanejstvin ali finančnega zakona. Pucelj pa že šest mesecev podpira vlado in je že dvakrat glasoval za dvanejstvine. Davčna bremena so letos, ko je poslanec Pucelj v vladi, dosti večja kot lani. — Pušenjak je z ozirom na ta nastop poslanca Pucelja pozval, da naj kot član vladne večine, ki ima 260 poslancev, izpolni obljube, ki jih je dal na shodih svojemu ljudstvu.

Vojvodinski radikalni pomagajo našim poslancem.

Našim poslancem so prihiteli na pomoč poslanci vladne stranke iz Vojvodine in Dalmacije, ki so finančnemu ministru v obraz povedali, da ne bodo glasovali za dvanejstvine, čeprav so v vladni stranki, ker nalagajo tako ogromne davke, da jih ni mogoče več zmagovati.

Dvanejstvine v narodni skupščini.

Ko so bili dosedanji davki tudi s Puceljevim glasom sprejeti v finančnem odboru, so bile predložene v končno veljavno sprejetje narodni skupščini. Tudi ob tej priliki so naši poslanci z vso silo nastopili zoper davčno preobremenitev Slovenije in sicer so imeli velike govore poslanci Dušan Sernee, Andrej Bedjanič in Karel Škulj.

Zadnji poskus.

Naša poslanca Vesenjaku in Gosarju sta še enkrat obiskala finančnega ministra.

Zahtevala sta razbremenitev preveč obdavčenih slovenskih davkoplačevalcev, kar naj dobi izraza v sedanjih dvanejstvinah. Vztrajno in stvarno akcijo Jugoslovanskega kluba so zadnje dni podpirali vojvodinski in dalmatinski radikalni v svojem klubu. Finančni minister je izjavil, da je predložil odpravo komorske in invalidske doklade na osebno dohodnino. Obljubil je tudi, da bo glede eksistenčnega minima in lestvice ter 30 odstotne državne doklade na osebno dohodnino dal olajšave pri finančnem zakonu za proračun 1926-27. Finančni minister je v dokaz, da se res bavi z zahtevo razbremenitve, pokazal poslancem dotiskan zakonski predlog o izenačenju direktnih državnih davkov. Predlog bo prihodnji teden predložil zbornici.

Končno glasovanje.

Ker so naši poslanci neprestano drogali v vlado in ker se je finančni minister ustrašil vojvodinskih in dalmatinskih radikalov, je pred glasovanjem sprejel še nekaj podobnih predlogov, kot sta jih stavila v finančnem odboru dr. Kulovec in Pušenjak.

Pri končnem glasovanju so naši poslanci odšli iz zbornice, ker ne marajo biti odgovorni za vse te davke, ki so ponovno naloženi Sloveniji, dasi je finančni minister končno sprejel neke male olajšave. Poslanec Pucelj je seveda glasoval za dvanejstvine, doma pa bo navdušeno govoril zoper davke.

Naš uspeh.

Naši poslanci so dosegli toliko uspeha, da so izbili invalidske in komorne naklade na dohodninski davek za vse tiste davkoplačevalce, ki plačujejo poleg dohodninskega dvaka še kak drug davek. Tako bodo po zaslugi naših poslancev vendar zlasti kmetje in obrtniki imeli nekoliko olajšane davščino. Če bo pa finančni ministar držal besedo, ki jo je dal poslancema dr. Gosarju in Vesenjaku, bo tudi dohodninski davek s prihodnjim finančnim zakonom omiljen.

Delavska zbornica.

Že večkrat smo poudarili, da je Delavska zbornica zamišljena kot samoupravna stanovska predstaviteljica delavskega stanu. Temelj vsake samouprave je pa baš v tem, da si člani svobodno izvolijo predstavitelje in upr. organe svojega združenja in organizacije. Izvoljeni predstavitelji imajo potem nalogo, da izvršujejo želje in zahteve svojih članov, vodijo upravo po predpisanih pravilih, in da na skupščinah in zborih polagajo račune o svojem poslovanju. Tudi pri Delavski zbornici bi moralo biti tako.

Že zadnjič smo pa poudarili, da se Delavska zbornica zelo pozna, da so jo ustvarili ljudje, ki sovražijo vsako avtonomnost in da so naši liberalci in socialisti tudi samoupravo Delavske zbornice že v njenem početku z vsemi mogočimi sredstvi ubili. Rekli smo že zadnjič, da odbor in predsedstvo Delavske zbornice mora za vsak važnejši korak iskati dovoljenja pri vladi in odobritve pri ministru za socialno politiko. Jasno je, da je pri tem odvisen napredek

in razmah Delavske zbornice od nasprotovanj in šikan poljubnega birokrata. Kje je potem samouprava?

Zvesti svoji, protiljudski politiki pa so Žerjavovci in njihovi socialistični priganjači tudi drugače vsepovsod poskrbeli, da prava volja delavstva v Delavski zbornici ni prišla do veljave. Poglejmo malo v zgodovino. 5. decembra 1921 so bili imenovani prvi člani Delavske zbornice. Teh članov ni nihče volil. Vladi ni bilo na tem, da pridejo zbornico ljudje, ki jih zahteva slovensko delavstvo, ampak je kar minister enostavno imenoval za člane svoje politične somišljenike. Imenovanih je bila večina liberalcev, ostali pa socialisti, ki so tedaj stali pod Kristanovo komando. Zastopniki strokovnih organizacij krščanskega delavstva, ki imajo najboljše in najmočnejše delavske organizacije, so dobili komaj par zastopnikov med člani in v upravnem odboru nobenega. Tako se je zgodilo, da so postali predstavitelji slovenskega delavstva kar naenkrat — čujte — liberalci. To je bil udarec v obraz slovenskim delavcem. Delavska zbornica je bila izročena liberalnim bankirjem.

Tedaj so poudarjali, da bodo začasno imenovani člani Delavske zbornice izvrševali svoje dolžnosti le začasno, nekaj mesecev, nakar naj bi sledile volitve. Pretekla pa so že 4 leta, pa se šele sedaj čujejo resni glasovi o razpisu volitev. 4 leta ni mogla zbornica dobiti svojega svobodno izvoljenega predsedstva. Ali je potem še mogoče govoriti o kaki samoupravi?

Kakšni pa naj bodo upravni organi Delavske zbornice v zmislu njenih pravit? Organi Delavske zbornice so skupščina, upravni odbor, finančna kontrola, zaupniki in poročevalci in osrednje tajništvo delavskih zborov v Belgradu.

Skupščina sestoji iz 60 članov, in sicer 50 zastopnikov delavstva in 10 zastopnikov namreščencev-uradnikov. Teh 60 članov bo v najkrajšem času na novo voljenih. Te volitve mislimo, kadar govorimo o volitvah v Delavsko zbornico. Kajti vse druge organe volijo potem ti izvoljeni člani izmed sebe. In sicer volijo takoj na prvi skupščini 12 članov v upravni odbor, 3 člane v finančno kontrolo in pa tajnika zbornice. Upravni odbor izvoli potem izmed sebe predsednika, podpredsednika in blagajnika. Osrednje tajništvo v Belgradu pa volijo predstavniki vseh zborov in držav.

Najvažnejše so torej volitve 60 članov v skupščino. Kakršna bo skupščina, taki bodo njeni odbori, taka bo vsa zbornica.

Tega so se zavedali tudi naši nasprotniki. Zato so za volitev skupščine skovali volilni red, ki zlasti našemu podeželskemu delavstvu kar največ mogoče otežuje pravo volilnih imenikov, priprave za volitve in volitve same. Vse je tako prirejeno, da poleg zastopnika vlade komandirajo volitve razni neizvoljeni socialistični zastopniki in da bodo socialistični agitatorji tem lažje lovili glasove naših delavcev. O tem volivnem redu bomo itak še posebej govorili.

Zgodovina je najboljša učiteljica. Zgodovina Delavske zbornice znova potrjuje staro izkušnjo, da so slovenske centralistične stranke nasprotnice vsake demokracije. Nadaljevanje glej v naslednjem stolpcu pod črto

NOVIČAR

d 25 letnico svojega delovanja kot ravnatelj Marjanišča je preteklo nedeljo slovesno obhajal premil. g. prošt in generalni vikar Andrej Kalan. Z njim obhaja to slovesnost cela vrsta njegovih bivših gojencev, ki so pod njegovo večjo in dobrohotno vzgojiteljsko roko postali značajni možje. Velika umetnost je vzgajati mlade fante tako, da se v poznejših letih vsi spominjajo svojega vzgojitelja ne samo s hvaležnostjo, temveč tudi z ljubeznijo in vedno večjim spoštovanjem. G. prošt uživa to veselje: celo taki, ki jih je morda življenjska usoda zanesla na napačna pota, s spoštovanjem gledajo na svojega bivšega vzgojitelja. Mil. g. proštu, ki je bil tudi ustanovitelj našega lista ter dolgoletni njegov urednik, tudi mi ob tej priliki najskrenejše čestitamo ter presimo Boga, da bi ga še dolgo vrsto let ohranil pri sedanjih mladeniški moči v dobroti njegovih gojencev in cele naše katoliške javnosti.

d Prošnja na usmiljena srea. Dne 12. in 13. t. m. je obiskala Mursko Soboto silna nesreča. Uničujoča povodenj, kakršne ne pomnijo najstarejši ljudje, je hipoma prplavila vse mesto. Tik pred zimo je oropala siromašno prebivalstvo obleke, živeža in živine ter mnogim zrušila domove. Bedni nesrečniki s strahom pričakujejo trde zime, kam naj spravijo svojo družino, ubogo, nago decol! Z zaupanjem se obračajo ti trpiní do usmiljenih bratskih in sestriških src. Okoliške vasi, ki so same siromašne ter več ali manj tudi po povodnji prizadete, dovažajo dnevno kruh in živež, kar ravno imajo. Več ne morejo. Pozivamo plemenita srca, naj ne zavržejo te prošnje. Kdor zmore, naj nakloni svojo pomoč človekoljubnemu delu. Vsak, tudi najmanjši dar bo hvaležno sprejet. Pred vsem prosimo za pomoč v denarju ali obleki. Darove naj se naslavlja naravnost na »Lokalni pomožni komite v Murski Soboti«, ki bo skrbel za to, da bodo naklonila prišla res v roke onih, ki so podpore najbolj potrebni. Tudi v našem upravnistvu bomo sprejemali darove za to podporno akcijo. — Lokalni pomožni komite v M. Soboti.

d Cela poštena Slovenija, tudi liberalna, se je oddahnila, ko je prišla vest, da je odžagan od svojega mesta dr. Pestotnik, šef prosvetnega oddelka v Ljubljani. Kaj so morali pretrpeti krščanski učitelji in njihove družine v tem letu vprav vsled svojega krščanskega prepričanja, o tem bi se pisala cela knjiga. Kdo se ne spomni imen Štrukelj, Vider, Jevnikar in še cele vrste drugih, ki so postali žrtve svojega krščanskega prepričanja? Ne le, da so tr-

neli sami in njihove družine veliko dušno trpljenje, tudi v gmočnem oziru so imeli ogromno škodo. Toda v svojem krščanskem prepričanju niso rili za trenutek klonili. Danes bodo te krivice sicer popravljene, toda trpljenje, ki so ga morali prestati, jim nihče ne bo odvezel. Liberalna stranka, ki je uprizorila to preganjanje, pa je pokazala po svojih vodilnih mežeh toliko brezvestnosti, krutosti in duševne propalosti, kakršna more nastati samo v dušah, katerih vsakdanja hrana je podlo, brezversko in nemoralno liberalno časopisje.

d Naj se krivice popravijo! Bivši šolski upravitelj g. Ivan Štrukelj, ki so ga liberalci zavoljo njegovega krščanskega prepričanja pregnali z Viča, je s kraljevim ukazom zopet imenovan za upravitelja na Viču.

d Župnija St. Gotard je dobila novega župnika g. Franca Pfaffarja, dosedanjega kaplana v Moravčah.

d Dobava krompirja. Vsem onim županstvom, ki so ponovno naročila semenski krompir ter mi že doposla prošnje za polovični prevoz, naznanjam, da je vsled nastalega mraza prevoz nemogoč, ter smo tako prisiljeni nadaljnjo dobavo semenskega krompirja odložiti za spomlad. — Janez Brodar, poslanec.

d Na neprestana obrekovanja, ki jih širijo liberalci o Gospodarski zvezi in katerih namen je razbiti našo združeno organizacijo, je odgovorila Gospodarska zveza s tem, da je vložila proti prizadetim tožbo. Gospodarska zveza, ki je pri lesu imela nekaj izgube kot vsi lesni trgovci, kljub tej izgubi točno plačuje vse svoje obveznosti in bo to izgubo tekom let z lahkoto pokrila.

d Knjižne družbe sv. Mohorja za ljubljansko škofijo še niso došle. Bodo pa odposlane v najkrajšem času.

d Zaupnikom Kmetijske zveze. Tajništvo Kmetijske zveze prosi vse, ki so dobili v razprodajo naše koledarje, dvoje: Če jih kdo ni mogel vseh prodati, naj nam takoj vrne preostale izvode. Poštnino si more zaračunati. Kar jih hitro ne dobimo nazaj, so za nas potem brez vrednosti. Drugič prosimo, naj nam vsakdo po položnici hitro nakaže, kar je za koledarje prejel.

d Stanovanja na cesti bodo v Ljubljani kmalu nekaj navadnega. Sedaj v zimi je to seveda več kot hudo, toda to ni oviralo sedmih hišnih gospodarjev v Rčni dolini, da ne bi postavili svojih strank z opravo in otroci vred na cesto. In to samo radi tega, da se sami šopirijo po na ta način sebi povečanih stanovanjih, kar jim je dovoljeno po novem stanovanjskem zakonu. Usmiljenje — kje si?

d Poreka. Gospod Mihael Bajde se je poročil v Zg. Tuhinju z gospico Fanči Hribnikovo. Čestitamo.

d Sneg sv. Katarine ima železna rebra. Zdi se, da bo letos to res. Sneg je za ta čas precej na debelo zapadel in je težko misliti, da bi ga solnce — tudi če bi bilo — moglo zmagati.

d Jaslice vseh vrst in cen si lahko ogledaš v prodajalni Ničman v Ljubljani, poleg Jugoslov. tiskarne.

d Poštna avtomobilna vožnja. Od 1. decembra 1925 do 28. februarja 1926 bo vozil avto na progi Vranksko—Sv. Peter v Savinjski dolini samo enkrat na dan. Odhod z Vranskega ob 9.30, prihod k Sv. Petru v Sav. dolini ob 10.15; odhod od sv. Petra v Sav. dolini ob 16.20, prihod na Vranksko ob 17.05. Poštna zveza med Motnikom in Vranskim se opusti. Pošta za Motnik in Trojano pojde čez Kamnik. Poštni sel bo odhajal s Trojane ob 7.30 in prihajal v Motnik ob 8.30; iz Motnika bo odhajal ob 8.45 in se vračal na Trojano ob 9.45.

d Umrl je 21. novembra v Slivnici pri Celju ondodni župnik Janez Kozinc. V petek zvečer je zdrav in vesel legel spat, drugi dan so ga dobili mrtvega v postelji. Bil je zelo preprost in pobožen duhovnik. Naj v Bogu počiva!

d Smrten skok. Z vlaka je skočil na postaji Št. Jurij ondodni posestnik g. Ehorča. Peljal se je s sejo v Slov. Eistrict in ker dotični vlak ne obstane v Št. Juriju, si je s skokom skušal skrajšati pot domu. K nesreči je bil pa ta skok bližnjica, ne k domu, temveč na — drugi svet. Ubil je je.

d Smrtonosna neprevidnost. Fant Ernest Janič v Žalcu je snažil svoje strelno orožje, med tem tudi revolver, v katerem je pa še tičal en naboj, za katerega fant ni vedel. Revolver se je sprožil, krogla je šla v trebuh, fant pa na oni svet. Ko snažiš strelno orožje, se dobro prepričaj, če je še kaj nevarnega v njem.

d Vlak je odtrgal glavo v Škofljici učencu II. realke Tinku Rusu iz Grosupljeja.

d Zgorel je. Na sredi Ljubljane na Aleksandrovi cesti je delavnica tvrdke »Salus«, ki izdeluje razna zdravila. V petek je nesel drogist Viktor Poljanec v delavnico dvolitrsko pletenko, ki je bila polna etra. Ker jo je držal samo za vrat, se je pletenka odtrgala in ves eter se je razlil po tleh ter začel takoj močno izhlapevati. Hlapi so prišli v dotiko s pečmi, eter se je vžgal in takoj je bila cela delavnica v ognju. Poljanec se je pravočasno umaknil, v delavnici so bili še 4 ljudje. Ven niso mogli, ker se je radi eksplozije podrla stena ter zasula vrata. Plamen je najprvo objel Ivana Mavca, ki je gorel kot baklja. Ostali trije so zelo nevarno opečeni, Ivan Mavec pa je še isti večer v bolnici umrl.

d Porotne obravnave v Novem mestu.

Pri novomeškem okrožnem sodišču so se vršile porotne razprave dne 23., 24., in 25. novembra. Prvi dan je sedel na zatožni klopi delavec Vinko Resnik iz Gor. Straže radi hudodelstva uboja. Obtožen je bil, da je trikrat z nožem sunil sredi junija 1925 okrog 20 letnega Alojzija Noseta iz Rumanje vasi, kateri je vsled zadobljenih ran takoj umrl. Resnik, katerega je županstvo

nasprotnice vsake samouprave, zlasti pa neizprosne sovražnice svobodne besede našega katoliškega slovenskega ljudstva. Vse store socialisti in liberalci, da bi le naše krščansko delavstvo ne prišlo v zbornici do besede. Zato mora biti naš boj za njegove pravice tem odločnejši in naša požrtvovalnost v novih volitvah toliko večja.

Jamci vam
JAKOST
in
PRILITNOST
Kotlinska cikorija!

in orožništvo opisalo kot izzivača in že predkaznovanega, se je zagovarjal, da je storil to dejanje v silobranu, česar mu pa porotniki niso verjeli in se je po pričah dokazalo, da je ta njegov zagovor bil jalov in izmišljen. Porotniki so potrdili vprašanje na uboj in zanikali vprašanje na silobranu soglasno, nakar je bil Resnik obsojen na dve in pol leti težke ječe. — Drugi dan sta sedela na zatožni klopi Anton Soško, posestnik iz Sobenje vasi radi uboja in Franc Pirc, bivši pismonoša iz Drenovca pri Krškem radi poneverbe. Anton Soško je bil obtožen, da je 27. septembra 1925 v Sobenji vasi pri Čatežu svojega brata Miho z valjarjem po glavi tako udaril, da je ta vsled tega umrl. Obtoženec se je zagovarjal, da je storil to v silobranu, ker je pok. brat Miha Soško, ki mu je bil sovražen, grozil in ga zasledoval z vojaškim bodalom ter da si ni mogel drugače pomagati, kakor da se je z valjarjem branil in pri tem po nesreči svojega brata smrtonosno zadel. Pri dejanju je bila navzoča edino mati obeh bratov, ki se je pa pričevanju odpovedala. Porotniki so vprašanje na uboj zanikali ter je bil Soško oproščen. — Franc Pirc pa je bil obtožen, da je v letih 1924 in 1925 kot pismonoša si pridržal zaupani denar deloma od poštnega urada, deloma od zaposlenikov v skupnem znesku okroglo 18 tisoč dinarjev. Obtoženec je dejanje priznal, zagovarjal pa se je, da je živel v veliki stiski in bedi in imel skrbeči za ženo in 4 male otroke ter s plačo 487,50 Din mesečno in majhnimi dohodki iz ženinega travnika in njivice ni mogel shajati. Njegov dostavilni okoliš je bil zelo obsežen in je moral čnevno prehoditi do 30 km ter je porabil veliko obuvala in obleke, katero si je mora sam kupovati, ker državne ni dobil. Kot invalid, ki je v vojski v Romuniji izgubil levo roko, si ni mogel posebej nicesar zaslužiti. Porotniki so vprašanje glede poneverbe soglasno potrdili, potrdili so pa tudi z 8 glasovi vprašanje, da je Pirc izvršil dejanje v nepremagljivi sili — bedi. Vsled tega je bil Pirc oproščen. Obtoženca je zagovarjal odvetnik dr. Česnik. — Tretji dan je sedel na zatožni klopi Jože Jane, pos. sin iz Lešnice pri Št. Petru radi hudočinstva uboja. Obtoženec je bil, da je 18. oktobra 1925 na Lešnici sunil z nožem Franca Riflja v vrat, vsled česar je ta umrl nolašč z nožem lahko poškodoval na levem licu in spodnji levi lehti Alojzija Riflja, Janeza Vidriha pa na levi čelnici. Jane se je zagovarjal, da je bil nekoliko vinjen prišedši s Trške gorice, da se je ustavil pred Vidrihovo hišo na Lešnici in se nekoliko spri s starim Vidrihom, da so ga ta kakor tudi tam navzoči fantje vrgli na tla, topli in suvali ter ga ranili na čelo, da se je v silobranu strgal in mahal okrog sebe in lahko pri tem zadel pok. Franca Riflja, Alojzija Riflja in Janeza Vidriha. Vse zaslizane tedaj navzoče priče razen obtoženčeve matere, so potrdile, da Janca ni vrgel nihče na tla, da ga ni nihče tepel in mu prizadel kake poškodbe in da se ni nahajal v nikakem silobranu, temveč da je sam izzival, da so ga drugi mirili, da ga je stari Vidrih mirno posvaril, nato tudi odločno zahteval, naj gre z njegovega posestva proč, pri čemer je pa skočil obtoženec vanj in dvakrat

zamahnil proti njemu ter ga ranil na levo čelnico, nato pa letal okrog in mahal z nožem okrog sebe, pri čemer je prerezal vrat od uhlja do golčanca Francu Riflju, ki je prišel todaj slučajno klicati svoja brata k večerji ter ranil tudi Alojzija Riflja na levo lice in spodnje levo leht. — Porotniki so vprašanje na uboj soglasno potrdili, z 8 glasovi zanikali vprašanje na silobran. Porotno sodišče je obsodilo Janca na 2 leti težke ječe. Pri vseh razpravah je bilo stalno navzočega veliko občinstva iz Novega mesta in okolice, ki je vsem razpravam z zanimanjem sledilo.

d Mož dobrega okusa je 24 letni brezposelni postopač in cerkveni tat po poklicu Lovro Krmelj. Kradel je po vseh cerkvah dolgo vrsto let, potem pa je šel na letovišče v Ljubno na Gorenjskem, da si pomiri živce, kakor je rekel. Živel je svojemu stanu in bogastvu primerno, tako da je vzbujal čisto neprijetno pozornost gospodov orožnikov. Le-ti so se zanimali zanj in zvedeli, kdo da je. Ko so ga obiskali ter mu pogledali kovčeg, so našli v njem veliko množino zlatih in srebrnih cerkvenih predmetov ogromne vrednosti. Orožniki so takoj uvideli, da je mož še potreben spremembe zraka, zato so ga odvedli v drugo letovišče v Ljubljano: med širi stene in okenčkom pod vrhom.

d Širokovnjak v ponarejanju bankovcev je sedaj že zaprti Jurij Potočnik. Mož se že dolgo vrsto let peča s to obrtjo in že leta 1913 je bil zavežji tega zaprt, zato ni čudno, da so njegovi izdelki zelo fino in natančno izdelani. Ko so orožniki začeli njeza in njegovo družbo, so dobili vse potrebne aparate in cele šope izgotovljenih 100 dinarskih bankovcev, ki jih sploh ni mogoče ločiti od pravih, razen po prav natančnem in strokovnjaškem primerjanju. Upamo, da je sedaj njegove obrti brez koncesije konec.

d 76.000 dinarjev poštnega denarja si je prilastila poštarica Alojzija Kerne v Mojs strani. Prebrisanka je imela pripravljene potne liste, da pobegne v Avstrijo uživati trud svojega »delac«, ko jo pride revidirati poštni kontrolor g. Wolf iz Ljubljane. Ko je bila tatvina razkrita, je poštni starešina Miloš Ambrožič, kateri je gospodično sprejel v službo, založil ukradeni primankljaj iz svojega, ker je odgovornost nosil le on, dekle pa so odvedli v ječo, kjer bo imela priliko premišljevati minljivost tega sveta. Pravi, da denarja nima nič več. Dosedaj je živela zelo razsipno, zato ji sprememba gotovo ne bo prav po volji.

d Mešetar Janez Jarc, ki je osumljen umora v Vašah pri Medvodah, še vedno taji vsako udeležbo pri umoru. Vsa znamenja pa tako vztrajno kažejo nanj, da se bo fant težko izmuznil. Poleg tega je umorjena Angela Kopačeva že sama nekaj dni prej povedala očetu — ki je te dni umrl —, da jo je Jarc zelo pretepal in da bodo že vedeli kova prijeti, če bi jo našli mrtvo.

d Neumnost in neizobraženost sta najdražji stvari na svetu. V vasi Belo Brdo pri Osjeku ej živela vdova Marija Džambas s svojim sinom Štefanom v prav dobrih razmerah. Zato je uživala pri vseh svojih sosedi velik kredit in zaupanje. Nedavno je Nadaljevanje glej v naslednjem stolpcu pod črto.

NAZNANILA

n Miklavž. V nedeljo popoldne se na potu skozi Višnjo goro oglasil Miklavž tudi v Društvenem domu pri fari, kamor vabi vse, male in velike. Male obdari z orehi in jabolki, velike pa postraji »Gašper Strahopetec« pri igri v 2 dejanji.

n Šeštur pri Kranju. Dekliška Marijina družba priredi na praznik 8. decembra ob 3 popoldne v Ljudskem domu žaloigro v 5 dejanji: »Vestnik«.

n »Kotica žolodvorska«, viteška igra v sedmih slikah, ponovi Ljudski oder v Ljubljani na splošno željo občinstva na praznik (torek) dne 8. decembra ob pol 4 popoldne. Vodstvo Ljudskega odra je določilo, igro ponavljati popoldne, da bo tudi občinstva iz okolice dana prilika videti to lepo igro. P. n. občinstvo se opozori, da si že v predprodaji preskrbi stolpce, ker je pri nedeljski večerni predstavi moralo oditi nešteto posetnikov, ki niso dobili več vstopnic.

n Kranj. Na splošno željo p. n. občinstva se bo igra »Quo vadis« ponovila v nedeljo, dne 6. decembra ob 4 popoldne. Obakrat, pri sobotni in nedeljski predstavi je bila občina dvorana Ljudskega doma nabitopolna. Mnogi so se morali vrniti, ker je bilo vse razprodano. Gledalci so bili zelo zadovoljni. Izjavljali so, da take igre še niso videli. Igra se bo končala pred pol 8. ure zvečer, tako da bo mogoče priti pravočasno na vlak. Ne zamudite ugodne prilike. — Društvo »Kranj«.

n Božena igra v petih dejanjih božični praznik sirotec je najnovejši prevod Ljudskega odra v Ljubljani. Za podoželeške odre zelo primerna, pa tudi za Marijine družbe, kongregacije itd. Igra je vsekolzi verske vsebine in predstavlja nedoželno, zapuščeno in siromašno deklico, ki ljubi svojo umro mater iz vse duše. Igra je dobila v izposojilo od 8. decembra dalje pri Ljudskem odru v Ljubljani.

n Razpis nagrad. Pevska zveza razpisuje tudi letos za »Pevca« tri nagrade, in sicer: 500, 300 in 200 Din. Pogoji: Skladbe morajo biti glasbeno izvirne, za mešani, moški ali ženski zbor brez klavirja, v obsegu okoli 3 strani »Pevčev« pesnik, glasbeno vsebinsko zdrave, jedrnat, po obliki neoporečne in take, da jih zmore večina naših zborov. Pisane ne smejo biti lastnoročno; na vrhu »geslov«, ime skladatelja v zaprtim ovoju, ki nosi za naslov »geslov«. Rok do 31. decembra 1925 na nastov: Pevska zveza v Ljubljani, Miklošičeva cesta 7, artiljejski odsek.

n Iz Sibirije se vrnivši g. Jerebič iz Rogatec se vljudno naproša, če mu je kaj znano o Fr. Makšetu iz Dobrnjača, ki je ostal v Rusiji. Morebitno sporočilo naj se pošlje proti nestradi Antonu Makšetu, Šmovec 9, p. Dobrnjača na Dolnjemskem.

prišel k vdovi neki slepar, ki ji je ponudil v nakup stroj za izdelovanje tisočdinarskih bankovcev. Žena se je stroja polakomnila in si izporedila na menice pri svojih sosedi 100.000 dinarjev, da je mogla plačati čudodelni stroj. Komaj pa je začela vdova izdelovati tisočake, se je na stroju nekaj potrla in ni šlo za nobeno ceno. Stroj so na vse načine previjali in mazali, a vse ni nič pomagalo, zaželenih tisočakov ni hotelo biti. Med tem se je pa približal dan plačila menic. Ker stroj ni hotel nikakor dati od sebe tisočakov, je prišla v hišo rubežen iz Osjeka. Mati in sin pa na komisijo nista čakala, ampak sta pobegnila z upornim strojem vred. Komisija je našla v hiši le še sinovo ženo in otroka, mati in sin pa bogveje šraufata okoli čudodelne mašine in poskušata srečo, ne pomislita pa, če bi bil stroj res tako »čudodelen«, da ga slepar ne bi prodal za stotisoč dinarjev, ampak bi sam rajne delal z njim milijone.

MIKLAVŽ darove težke nosi
Otrokom pridnih ših natrosi.
Še materi srce zaraša:
Je dobila škatljo BUDDHA - ČAJA.

»Katica,« pravi gospa služkinji, »danes imamo veliko perila, da mi ne rabiš drugega mila kot »Gazela«.

POLITIČNI · ZAPISKI

p Zgovorni Radić. Ko je bil Radić v Ljubljani je po svoji navadi zopet vse prek govoril, ne da bi premislil kaj. Pri tem se je dotaknil tudi Slovencev v zaslužnem ozemlju in sicer na način, ki je Italijane zelo zbudel. Ker je naša vlada pred Italijani vedno na kolenih, so se sicer silno strahopetni Italijani skorajžili ter zahtevali, da Radić popravi svoje besede. In Radić je moral napisati spokorno pismo ter izjaviti, da omenjenih stvari ni — nikdar govoril. Pri tem je pa g. Mussolinija še lepo pohvalil. O gospod Pucelj, čednemu gospodu ste se zapisali.

p Korčžni Radić. Zanimivo je, da Radić, ki pravi, da bo pridno hodil v Slovenijo, ne upa prirediti nobenega javnega shoda na Hrvaškem in Slavoniji. To mu njegovi bivši pristaši-poslanci v narodni skupščini tudi vedno očitajo. Radić pa molči, shodov pa tudi ne prireja. Zdi se, da je Pašić popolnoma dosegel svoj namen.

p Dr. Korčšec je v zadnjem času zopet priredil več javnih shodov po Dalmaciji, ki so bili vsi dobro obiskani. Radićeva zvezda tone, tone...

p Uboji Žerjavovci. Liberalci se ponujajo na levo in desno, da bi jih kdo vzel v okrilje. Pripravljene so stopiti v vsako stranko, samo da pridejo v vlado. Na eni strani se še vedno za vsako četo ponujajo radikalom, ki pa so zelo previdni; posebno dr. Žerjav jim ne diši, druge bi kar radi vzeli. To je umljivo: povečanja stranke si vsak želi, a vajeti pa ne da rad iz rok. In g. Žerjav ne more biti brez vajeti. Baš teh pa mu radikali niso vojniki dati. Zadnje čase se je liberalna stranka skušala približati radićevcem. Vsi v zarnero pri njih ne bi rada prišla. Zato je bilo dr. Žerjavu silno neprijetno, da so sokoli in člani Orjune rogovili proti Radiću, ko je le-ta došel v Ljubljano. Dr. Žerjav se je opravičil pri radićevcih, češ, da njegovi pristaši niso demonstrirali in da obsoja te demonstracije, dasi so celo belgajski listi poročali, da so demonstrirali klerikalci in žerjavovci. Korajžen pa dr. Žerjav res ni, to mu moramo priznati. Glavno pa je to: liberalci bi radi čimprej poble radićevcev, ki so jih še nedavno psovali kot najbolj protidržavne elemente, sedeli pri državnih kasah. Zakaj pri liberalcih tudi največji falot postane spoštovanja vreden človek, če se morejo preko njega preriti do sladkih državnih kas. Načela... ta so samo še za klerikalce.

PRI NAKUPU BLAGA se priporoča R. RUTNEB, nasl., VRHNIKA.

Priporoča se PRVI SLOVENSKE ZAVOD Vzajemna zavarovalnica

LJUBLJANA — DUNAJSKA CESTA 17 ki je edini te vrste! — Podružnice v CELJU, Breg št. 33 — ZAGREB, Hacelnova ulica 12 — SARAJEVO, Korosčeva ulica 15 in v SPLITU, ulica XL puka.

SIROM · DOMOVINE

IG.

(Miklavžev večer.)

V soboto 5. decembra ob pol 7 zvečer bo v Katoličnem domu Miklavžev večer. Na sporedu so tri vesele otroške deklamacije, nato je kratka igrice s petjem: Sv. Miklavž, pridi in prinesi! Po igrici pa pride sv. Miklavž v spremstvu angelov in obdari pridne otroke. Začne se ob pol 7, konec bo do 8. Dvorana bo tudi zakurjena. Na lep Miklavžev večer vabimo starše, da pripeljejo svoje otroke pogledat sv. Miklavža. Vstopnina bo za odrasle kot je pri igrah, za otroke bo pa prav malenkostna! Sedeži bodo kakor navadno pri igrah in vstopnice se bodo dobile že v soboto cel dan v trgovini Merzell! Napravimo vsi skupaj otrokom lep in vesel Miklavžev večer!

IZLAKE — SV. JURJ.

(Predstava.)

Naši igralci se pridno gibljejo. Preteklo nedeljo so igrali »Pred vaškim znamenjem«. Nekateri vloge so diletanti zelo dobro dovršili. Jurjevec se je na splošno dobro odrezal. France iz Orehove je bil v vlogi berača res pravi vaški pohajč. Pač bi pa lahko opustil razne opazke, ki na noben način ne spadajo na oder. Niti ni bilo treba potvarjati glasu, ki ni bil beraško oristen. Pri tatiču je opaziti lepe zmožnosti, katere bo lahko s pridnostjo še bolj ogledal. Naše igralke so videti pri vsaki igri bolj korajžne. Sicer bi na bila deklica pod znamenjem lahko živahnejša. Sploh je priporočati igralcem, da so glasni, ker je tudi dvorana razposajena. Prijetno nas je tudi iznenadil pevski nastop. Res ni bilo v njem vse, kar bi bilo mnogo. Saj vemo, da je treba pile in dela, predno so uspehi. To je bil prvi nastop. Začeli ste plahi, odšli ste korajžni in glejte, da se kmalu vrnete res pogumni. Pozdravljeni!

IZ DOBA PRI DOMZALAH.

(Izobraževalno delo.)

»Katoliško prosvetno društvo« je imelo dne 27. sept. svoj redni letni občni zbor. Iz poročil odbornikov je bilo razvidno vse delovanje društva v preteklem poslovaem letu. Društvo je priredilo 5 iger in 6 predavanj, med temi 5 sklopičnih. Vsihila se je tudi telovadna akademija Orlovskega odseka, ki je prav dobro izpadla. V svrhu prirejanja sklopičnih predavanj si je društvo nabavilo lastna sklopičnik. Ustanovil se je tudi trestnostni odsek, ki šteje 18 članov. Na tem polju ima prosvetno društvo v Dobu še Jovoli delo. Vsi društveni člani — posebno pa odbor — naj se zavadejo, da je profilaktično delovanje najbolj prosvetno in najbolj narodno obrambno. Preuredila se je tudi društvena knjižnica. Nabavilo se je nekaj novih knjig, nekaj se jih je pa dalo vezati. Tako je v knjižnici zbranega precej dobrega in poučnega čtiva. V zimskem času so se člani še precej posluževali knjižnice. Knjige so se pa in se še izposojajo tudi nečlanom proti dvojni odškodnini. Otvorila se je tudi čitalnica, ki je odprta ob nedeljskih popoldnevih. V njej je vedečelnim bralcem na razpolago 15 časopisov, ki so politične, gospodarske, nabojne, znanstvene, leposlovne in zabavne vsebine. V začetku septembra je pa društvo priredilo javno tombolo, ki je kljub slabi reklamni zadovoljivo izpadla. Pri vseh prireditvah sta se zelo udeleževala tudi pevski in tamburški zbor. To je kratek pregled sunanjega dela. Koliko je pa v tem skritega še drugega notranjega dela, to vedo pa tisti, ki so ga izvrševali. Vsa čast tistim članom, ki niso klonili pred zbedljivimi opazkami nekaterih omejenih ljudi, temveč postrtovalno in vstrajno delovali po načelih društva. Seveda bi bilo vse društveno delovanje mnogo bolj otežkočeno, ako ne bi bilo Društvenega doma. Zato ima pa precejšnjo zaluzge prejšnji g. kaplan Jager. Dom za sedaj sicer še ne kaže prav prijetnega lica, ker še ni ometan, pa sčasoma se bo tudi to uredilo; zato nam jamči nov odbor, v katerem so sami navdušeni in vstrajni društveni de-

lavel. Prva prireditve v letošnjem poslovaem letu je bilo predavanje o Koroki dne 11. t. m. Predaval je član g. Miloš Stare Udeležba povoljna. Druga prireditve pa v nedeljo 25. t. m. in sicer igra: »Mlinar in njegova žena. Prihoduje leto bo pa za nas jubilejno. Društvo namreč proslavi dvajsetletnico, Orlovski odsek pa pelletnico svojega obstoja. Na to že sedaj opozarjamo sosedna društva in bratške odseke. Dan in spored prireditve bomo pa že še pravčasno objavili. Morda se bomo pa ta čas še kaj oglasili v »Domoljubcu. De tedaj pa pozdravljeni! Bog živi!

PODZEMELJ.

(Kaplanova prostovoljna bera.)

Za razumnovanje razmer v naši fari prinašamo zanimiv in poučen dopis od sreskega poglavarja v Ornomlju z dne 24. okt. t. l., št. 3263/4, ki se do besedno glasi:

Zupanstvu občine Podzemelj.

Podzem. kaplan R. je začetkom meseca avgusta t. l. hodil okrog po fari, preseč prostovoljnih darov kot pripomoček za vzdrževanje svoje eksistence (obstanka) kot nadomestilo za odkupljeno bera.

Na to je podzem. župan Smuk dne 16. avgusta 1925 razglasil javno pred cerkvijo, da se prepoveduje občanom vsaka prostovoljna berna dajatev kaplanu, kar potrjuje županstvo obč. Podzemelj v svojem poročilu št. 313 z dne 27. avg. 1925, češ, da je obč. odbor dne 9. avg. t. l. soglasno sklenil, da nikdo ne sme po občini beračiti bere.

Ker spadajo prostovoljni nabirki v katoliški cerkvi za sboljšanje duhovniških dohodkov med čisto cerkvene zadeve, ki jih cerkev samostojno upravlja in ki se odtegujejo državni ingerenci (vmešavanju) (Upr. sod. 7. 2. 1885 B. IX. 2398), razveljavljam (v smislu § 96. obč. reda) s tem omenjeni zadevni sklep obč. odbora v Podzemlju z dne 9. avg. t. l.

Sreski poglavar. Dragi bravej »Domoljubac! To ni poklon ali odlikovanje, marveč čisto preprosta beseda, ki tem bolj boli, čim s višjega mesta prileti. G. Smuku samo čestitam!

RAKA.

(Razno.)

Raka je zdravstveno okrožje za občine Raka, Studence, Bučka in Skočjan. Po dolgem času smo vendar dobili okrožno zdravnikovo osebo dr. Josipa Smola, novomeškega rojaka. Ker obsega okrožje okrog 10000 prebivalcev, je tem jako ustrezno, ker so dosedaj morali iskati zdravniške pomoči v oddaljenem Krškem, kjer je edini zdravnik močno zaposlen. — Namesto odlišnega nadučitelja g. Goloba je prišel na našo šolo novoimenovani nadučitelj Svetič. — Vinska letina je bila letos srednje ugodna. Na razpolago je izboren »dolenjšček«. — Novi zvon sv. Lovrenca, bronast, 1860 kg težak, veličastno odmeva po vsem Krškem polju in po naših vinskih goricah.

DOBREPOLJE.

(Nov društveni dom.)

Skoro že vsaka slovenska župnija ima svoj prosvetni dom. V mestih in večjih krajih vidimo še celo več domov. Umevno je, da enako težnje čuti še delj časa tudi naša fara. Samo dosedanjim nepromotljivim oviram in neprilikam je pripisovati dejstvo, da je naša fara zaostala v tem za drugimi farami. Bila je naravnost sramota, da taka in tako velika fara, kot je naša, ni mogla tekmovali v prosveti niti s svojimi sosedi. Dobrepoljci se vsi zavedamo važnosti vpostavitve prosvetnega doma, kar smo pokazali letos s tem, da smo zgradili v 3 mesecih stavbo, kakršne nima vsa Dolenjska in to brez posebnega prosjačenja, večidel s prosto-

Ia. Amerika

se imenuje fina rujava kotenina, izdelana iz najboljšega ameriškega bombaža. — Po trikratnem pranju postane snežno bela. V zalogi pri A. & E. SKABERNE — Ljubljana, Mestni trg 10.

voljnim delom. Če se pomisli samo, koliko voz kamna, epcke, peska, ajna lca itd. je bilo treba za to stavbo in so vse speljali dobri tarani prstovoljno in brezplačno, je že znak velike pekrivostnosti, ki izvira za dobro, koristno delo. Dom stoji sezidan, pokrit. S tem pa je malno šele polovica dela dovršenega. Fantje, mašje, dekleta, žene, še bo treba privihati rokave! Le krepko naprej, dokler ni delo popolnoma izvršeno, dokler ne stoji pred nami krasna dovršena stavba, ki bo nam v čast in ponos, ki nas bo dvignila v presvetnem, gospodarsko-socialnem in političnem oziru in tako nam omogoči tekmovali z drugimi, če ne celo biti vzgled drugim. Priskočite na pomoč z vsemi sredstvi in skušajte v bodoče do izvršitve zlasti gmočno podpirati delo. Kdor ima zmisel za dobro, koristno stvar, bo pomagal, kolikor je v njegovi moči — se bo izkazal za moža. Dom je nujno potreben, to je pribito, Dom bo last vseh; zato vsi na delo!

ZAGORJE OB SAVI.

(Orliški gospodinjski tečaj.)

Po božiču prirode zagorske Orlice gospodinjski tečaj. Trajal bo dva meseca in bo našli priliko dekletom, da se naučijo vsega potrebnega, kar morajo znati gospodinje. Tak tečaj je bil že pred več leti potreben v Zagorju, kajti dekleta, ki se za gospodinjski tečaj nič ne pripravijo, bo težko dobra gospodinja. Gospodinjski pouk se bo vršil vsak dan pod vodstvom izkušene učiteljice za gospodinjske šole iz Ljubljane. Dekleta, ki se hočejo tečaja udeležiti, naj se prijavijo v trgovini Zadr. doma ali pa članicam orliškega krožka. Stroški za tečaj bodo le malenkostni, ker se oglašajo že velikečlunski dobrotniki z darovi za tečaj. Treba pa je pripomniti, da je zagorska občina za orliški tečaj vsako podporo odklonila, dela pa je učiteljicam 5000 Din za nena gospodinjska predavanja. G. Cobal je dejal pri obč. seji, da je orliški gospodinjski tečaj politična reč. Cobal pri drugih vse prehitro vidi politiko, samo pri sebi in pri g. Arhu nikoli ne. Zato pa naši smisljeniki tembolj pomagajmo Orlicam izvršiti koristno delo — gospodinjski tečaj!

IZ SKOCJANA PRI MOKRONOGU.

(Smrtna kosa.)

Dne 21. novembra je umrla gospa Jelica Švigelj ali po domače Švigeljnova Zelka. Jelica je bila svojčas vedelica cerkvena pevka. Pela je 29 let na skočjanskem kornu, še ko je bil organist pokojni nadučitelj France Lavrič. Imela je lep, visok in čist sopran, da jo je bilo veselje poslušati. Posebno lepo je pela na sv. večer božične pesmi in Eiharjev »Tantum ergo« itd. Bodi jej ohranjen časten spomin, njeni duši pa vedno veselje s sv. Cecilije v nebeskem zboru.

LITJA.

(Gospodinjski tečaj.)

Vsakomur je danes znano, da se mora kmet strokovno izobraziti, ako hoče, da bo v današnjih razmerah ostal gospodar na svoji rodni grudi. Velja pa to tudi v oblini meri našim kmetiskim gospodinjam, saj pravi pregovor, da pridna gospodinja podpira tri vogle pri hiši. Tega se je dobro zavedal naš župan g. H. Lebinger in po njegovem prizadevanju se je priredil v Litiji gospodinjski tečaj, kjer se podučujejo gojenke o vzgojstvu, kuhanju, šivanju, sadjarstvu, vrtnarstvu, mlekarstvu in drugih za kmetstvo gospodinje važnih predmetih. Marsikator mamec je rekla: »E, svoje Francke pa res ne bom dajala kuhati učiti, da bi si s tem napravljala stroške. Saj žgance in krompir zna skuhati, drugega pa itak nimamo na kmetih. Če bo pa kdaj kaj drugega, se bo pa že sproti naučila. Kako krpo že tudi prišije, stroji so pa tako predragi, da bi se učila.« Pa veste, mamec, kaj Vam povem? Veliko Vam lahko brez posebnega truda zraste na majhnem vrtnu pred hišo in vse to se da prav okusno pripraviti za hrano družini, seveda, če se zna. In tako bi Vam lahko še marsikaj naštel, kar se pa skoraj

KUPI in bodeš vsakemu priporočal trvdko

Lenasi & Berkman Ljubljana

Tu se dobi najboljšo sukno, kamgarn, ševiot za moške in ženske o'leke. — Vedno najnovejše rute, čerpe itd. — Solid. postrežba ter nizke cene.

ne izplača. Danes si ne moremo misliti dobre kmet-ske gospodinje, ako ni veča v vseh panogah kmet-skega gospodarstva. Tudi kuhanje je velika umetnost, katero si je s pridnim učenjem treba prisvojiti. Tega se naša dekleta dobro zavedajo. To se je pokazalo zlasti tedaj, ko je bil tečaj razpisán, ker se jih je takej veliko prijavilo. Sprejetih je bilo 20 deklet, tri so oddaljene 1½ uro od Litije. Tečaj obiskujejo rače in so zadovoljne, ker vedo, da si bodo pridobile mnogo koristnih naukov za bodočnost. Vrhovna voditeljica tečaja je gospa Minka Odlaskova, katera s materinsko ljubeznijo vcepja zlato nauke, posebno važno za naše mlade gospodinje in bodoče matere, v srca svojih gojek. Njena tovarišica učiteljica gđ. Eglvoja je tudi ljubezniva in zato ji gojenke z zanimanjem sledijo pri pouku. Tečaj se je pričel 1. oktobra t. l. in bo trajal do 15. decembra t. l. Vrši se v prostori osnovne šole v Litiji. Boljšega prostora pač ni mogel g. župan poiskati, kot je tega našel in so mu dekleta za njegov trud prav hvaležne. Gospodinje in gospodarji, gospodinjska šola Vas vabi, da si pridite ogledat razstavo, katero priredi 13. decembra ob koncu tečaja. Videli boste veliko zanimivega in lepega ter uvideli, kaj vse zmora kmet-ska gospodinja, ako zna. Razstava naj Vam bo mišljaj, da si preskrbite v kračnem času zopet tak tečaj, ker je neobhodno potreben za napredek našega kmetijstva.

Gojenkam šole pa želimo obilo navredka v njihovem gospodinjsstvu in umamo, da bodo te nauke, katere bodo v šoli prejele, s pridom izkoristile sebi in svoji družini v prid. Umamo pa, da se bodo v poznejšem času z veseljem in zadovoljno spominjale na čas, katerega so prebile v gospodinjski šoli.

KETINA, P. DOB PRI DOMZALAH.

(Šolske zadeve.)

Mislím, da ne bo odveč, ako nekoliko osvetlimo naše šolske razmere. Spomnadi, ko je odšel od nas prejšnji učitelj g. Šmajdek, so bili otroci skoro dva meseca brez pouka, razen veronauka. Toda to je že moralo biti pravilno, ker so tako ukrenili na višjih mestih. Starši, ki bi prej v nujnem delu pridržali otroke nar od pouka, pa je zadela občutna kazen; V tekočem šolskem letu smo pa dobili novega mladega učitelja. Toda komaj po enomesečnem poučevanju je koncem oktobra odšel v vojaško službo. Vrnil se je že čez par dni vsled bolhaosti. Pouka nimamo zdaj nekega. Otroci pa se lahko učijo zastonj doma, kolikor se jim pač poljubi, kakor nekaj, ko še ni bilo šol. Vprašanje je potem, čemu pa z ogromnimi stroški vzdržujemo naše šolske poslovanje? Mislím, da s isto pravico, s katero se nam odločuje plačevanje ogromnih stroškov, smemo pričakovati, da se to uporabi v korist izobrazbe otrok. Pozornjivo je tudi, da v sedanjih razmerah krajni šolski svet nima nič odločevati pri pouku. Pričakujemo, da s strogostjo, kakor se zahteva učitelja otrok pri pouku, kadar se vrši, da se bo z isto strogostjo zahtevalo od merodajnih oblasti, da se reden pouk oskrbuje.

HRUSICA PRI LJUBLJANI.

Na praznik, dne 8. decembra ob 2 popoldno se bo vršilo predavanje za nižji in višji naraštaj Šentpeterske orlovske sreenje v Ljubljani v Društvenem domu v Hrusici. Spored: Petje, deklamacije nižjega in višjega narašča ter predavanje. Posebno so povabljeni starši in mladini naklonjeno občinstvo. Bog živi! — Predsednik.

NE DRUŽITE SE Z IZDAJALCI IN POVSOD ODKLANJAJTE NJIHOVE ČASOPISE: DOMOVINO, JUTRO, SLOVENSKI NAROD.

Varno naložite svoj denar v **Vzajemni posojilnici** v Ljubljani, poleg hotela 'Union'. Obrestovanje najugodnejše. Posojila proti vknjižbi na posestva, proti poroštvu i. t. d.

Koristne gospodarske knjige po nižani ceni.

Draginja, ki je sledila vojni, je pognala knjižne cene do take višine, da jim kupovalna moč občinstva ni mogla nič več slediti. Ne samo pri nas v Sloveniji temveč tudi v najbolj kulturnih krajih Nemčije so knjigotržci prodali zadnja leta tako malo knjig, da se ni nič več izplačevalo zalagati novih. Vsled tega so pričeli najprej nemški knjigotržci znižavati cene svojim knjigam, tako, da jih prodajajo danes večkrat pod lastno ceno, samo, da dvignejo promet.

Sedaj so jim sledili tudi slovenski knjigotržci.

Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani je pravkar znižala cene svojim najlepšim gospodarskim knjigam, ki so zadnja leta izšla. Predvsem priporočamo sledeče knjige po znižanih cenah, ki so za vsako gospodarstvo zelo koristne:

Humek Martin: Domači vrt. Praktični navod, kako ga uredimo, obdelujemo in krasimo. Okoli 200 str. z 69 podobami v besedilu in 2 barvnima slikama. Znižana cena broširana Din 33.—, vezana Din 40.—.

Humek Martin: Sadje v gospodinjsstvu. Kratk navod o ravnanju s sadjem, o domači sadbi, uporabi in o konserviranju sadja in zelenjadi. Okoli 80 str. s 13 barvnimi prilogami in 42 slikami. Znižana cena Din 24.—.

Humek Martin: Praktični sadjar. Zbirka najvažnejših sadjarskih naukov. 420 strani z 24 barvanimi umetnimi prilogami in 92 slikami v besedilu. Znižana cena vez. Din 80.—.

Kalinček, S. M. Felicita: Slovenska krharia. Sedmi natis. Velika izdaja. Okoli 700 strani. Mnogo slik v besedilu in 33 umetniških tabel v naravnih barvah. Znižana cena. Elegantno vezana Din 160.—.

Humek Martin: Sadno vino ali sadjevec. Navod, kako ga izdelujemo in kako z njim ravnajmo, da dobimo okusno in stano vitno pijačo. Okoli 130 strani z 42 podobami. Znižana cena Din 10.—.

Humek Martin: Breskev in marelica. Navod, kako ju vzgajajmo in oskrbujejo. 56 str. z 22 slikami in 2 barvanima prilogama. Znižana cena Din 10.—.

Slivnik: Perotinarstvo. Kako vzgajajmo, gojimo in neuzjmo domače ptice. Z mnogimi slikami. Znižana cena Din 40.—, vez. v platno Din 50.—.

Vse te knjige se naročajo v «Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani».

Kdor pošlje denar za knjige, ki jih želi naročiti, naprej, dobi knjige poštnine prosto.

Denar se lahko pošlje brez stroškov po poštni položnici, ki se dobi pri vsakem poštnem uradu, na naslov: Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani, poštno čekovni račun štev. 10.5487.

Kakor vsako leto, tudi letos 5. decembra Miklavžev večer v Unionu.

PO SVETU

Nova vlada v Franciji. V Franciji so imeli pretekli teden vladno krizo. Pri glasovanju o proračunu je večina poslancev odklonila vladni predlog, kar je pomenilo nezaupnico vladi. Ministrski predsednik Painlevé je z vsemi ministri radi tega takoj odstopil. Novi vladi predseduje Briand, ki je prevzel tudi zunanje ministrstvo.

Odprava občinskih odborov v Italiji. Italijanski parlament je v smislu sklepov fašistske stranke sprejel nov občinski red, po katerem so odpravljene občinski odbori, mesto katerih bodo občinam gospodaričili od vlade imenovani uradniki.

Nemčija vstopi v Društvo narodov. Nemški državni zbor je odobril mednarodne pogodbe, ki so bile sklenjene v Locarnu. Obenem je parlament pooblastil vlado, da prijavijo vstop Nemčije v Društvo narodov.

Kaznovanje Grčije. Mednarodna komisija, ki ugotavlja škodo, ki so jo Grki napravili z vpadom v Bolgarijo tamkajšnjemu ljudstvu, zahteva, da plača Grčija 85.000 funtov odškodnine družinam v boju padlim bolgarskim častnikom in vojakom, bolgarski vladi pa mora plačati 57.000 funtov.

Tudi Egipčani se upirajo angleškemu gospodstvu. Egipt je na videz samostojna država. Ima svoj parlament in svojo vlado. Vendar vse to je zato, da se prikrije ljudstvu resnica. V resnici namreč vladajo v Egiptu Angleži, ki nadzirajo vlado in imenujejo ministrskega predsednika. Od Angležev imenovanemu predsedniku vlade Zivar-paši pa parlament ni bil nič kaj po volji, zato ga je že v marcu razpustil in sam vladal. Razpuščeni parlament pa se je pod vodstvom Zaglul-paše sedaj sam sestel in sklenil vladi nezaupnico. Vlada je pripravila zelo veliko vojaštva, da s silo zatere versko gibanje opozicije.

Sodniki na zatožni klopi. V Harkovu v Ukrajini sedi na zatožni klopi pred sodiščem več bivših ljudskih sodnikov, ki so se dali podkupovati in so celo vrsto ljudi po nedolžnem obsodili. Ti »sodniki« pa niso učeni sodniki, ampak so komunisti, ki so ob času revolucije, ko so med drugim uradništvom pregnali tudi sodnike, postali sodniki in seveda za to službo niso imeli nobene sposobnosti. Sodili so pristransko in kdor je plačal, je bil oproščen. Posledica takega sojenja je bila, da so sami prišli na zatožno klop.

Pred novo vlado na Češkoslovaškem. Takoj po volitvah je češkoslovaška vlada odstopila. Sedaj se vrše pogajanja za sestavo nove vlade. Ministrski predsednik bo najbrže zopet Švehla, vodja agrarcev. V vlado bodo vstopile vse tiste stranke, ki so bile že dosedaj v vladi. Vabijo pa tudi voditelja Slovakov Hlinka, s katerim se vrše pogajanja. Hlinka zahteva široko avtonomijo za Slovaško in le pod tem pogojem je pripravljen vstopiti v vlado.

Vajenec se sprejme pri Ant. BAJEC, trgov. vrtnarstvo - Ljubljana. — Vpraša se: Pod Trančo štev. 2. 7904

V vsako hišo Domoljuba!

GOSPODAR

Uporaba umetnih gnojil.

Pred vojno je bila uporaba umetnih gnojil v Sloveniji tako razširjena, kakor v nobeni drugi pokrajini na jugu. Tako se računa, da je bilo v letu 1913. potrošenih na tem prostoru okrog 1400 vagonov raznih umetnih gnojil. To je bil znak, da so se kmetovalci dobro zavedali velikega pomena in izredne dobičkanosti tega sredstva za zemeljsko pridelovanje, drugače ne bi toliko izdali za nje.

Kako pa izgleda dandanes po 12 letih? Po statistiki iz lanskega leta je Slovenija raztrosila še niti ne 400 vagonov vseh umetnih gnojil. Kaj to pomeni? Ali da se današnji kmetijski gospodarji ne zavedajo več važnosti te vrste gnojil za poljedelstvo, ali da so zgubili zaupanje do njih učinkovitosti, ali so na nje pozabili, ali se jim pa zdijo predraga. Vsak teh vzrokov nekaj drži, toda vsi skupaj premalo, da bi upravičevali tako malomarnost naših kmetovalcev. Svesti si namreč moramo biti, da gospodarske krize, ki nas sedaj tlačijo in nam grozi tudi še za bodočnost, ne bomo premagali brez uporabe umetnih gnojil, t. j. brez intenzivnega kmetovanja, pri katerem gre za to, da se iz malega prostora izvleče veliko več pridelkov, nego je dosedaj v splošnem pri nas navada.

Kaže torej, da pri nas kmetijstvo nazaduje namesto, da bi napredovalo. Oglejmo si, kako je drugod v naši državi. Če vzamemo samo kot zgled siromašno Liko na Hrvaškem, ki je znana kot najsiromašnejša pokrajina naše države, vidimo, da je ta leta 1913. porabila samo pol vagona umetnih gnojil, leta 1924. pa že 200 vagonov. Nerazumljivo je, da kulturno tako napredna Slovenija v tem pogledu tako daleč zaostaja? Ali se vračamo razaj k kmetovanju starih očakov? Če pojde tako naprej, bo naš kmet moral vse kupovati od svojega vzhodnega soseda, ker bi ga domače pridelovanje stalo več nego tedaj, če bi kupoval. Nikar trditi, da se iz naše zemlje ne da več izvleči. Če ne za polovico, pa vsaj za tretjino se dajo zvišati pridelki naših njiv in travnikov deloma z umnejšim obdelovanjem, deloma pa z umetnimi gnojili.

Morda bo eden ali drugi kmetovalec tukaj nastopil, češ, gnojil sem z umetnimi gnojili, pa nisem dosegel primernega uspeha. Mogoče je tudi to! Toda največkrat je temu kriv kmetovalec sam, ki je nepravilno ravnal z umetnimi gnojili.

Pri tem treba pripomniti, da imamo veliko število umetnih gnojil, s katerimi treba različno ravnati. Razen tega vsebuje večina umetnih gnojil le po eno rastlinsko hranilo, torej treba k posameznim rastlinam gnojiti z več vrstami umetnih gnojil. Tako imamo v glavnem dušičnata, fosforova, kalijeva in apnova gnojila. Če gnojimo z dušičnatimi gnojili, moramo vedeti, da je treba apnov dušik 14 dni pred

setvijo podkopati ali podorati, dočim trsimo čilski soliter, ki je tudi dušičnato gnojilo, na zelene rastline tedaj, ko se te nahajajo že v razvoju. Apnov dušik, potrošen po zelenih rastlinah, bi jih osmudil; čilski soliter pa, podoran ali podkopen, bi deževnica v zemlji sprala v spodnje plasti, kjer bi rastlinam ne mogel koristiti.

Sličen razložek opazimo pri fosforovih gnojilih. Superfosfat bodemo trosili tedaj, ko hočemo, da začne hitro učinkovati, t. j. žitom, deteljam. Tomazova žlindra pa deluje počasi, zato pa daljšo dobo; trosili jo bodemo tedaj po travnikih in vinogradih, v katerih se pozna njen učinek po več let.

Kot kalijeva gnojila so pri nas razširjena samo kajnit in kalijeva sol. Prvi ima 14 odstotkov kalija, druga pa 42 odstotkov. Če tudi je kalijeva sol številčno za polovico dražja od kajnita, je vendar glede svoje gnojilne vrednosti za polovico cenejša od kajnita. Iz tega razloga je vedno in povsod priporočati le kalijevo gnojilo. Ta sol učinkuje hitreje kot kajnit, zato se trosi navadno spomladi.

Rastline pa ne rabijo ene teh vrst, ampak dve ali tri ali celo tudi štiri (apno). Zakaj treba to delati, nam predpisuje dejstvo, da je rodovitnost zemlje oziroma višina pridelkov odvisna od tistega hranila, ki se nahaja v zemlji v najmanjši količini. Na primer: če ima določena zemlja v sebi toliko fosforove kisline, da bi se moralo pridelati 12 stotov pšenice, kalija za pridelati 10 stotov pšenice in dušika za pridelati 8 stotov pšenice, bo pridelala samo 8 stotov pšenice in nič več.

S tem je na kratko podanih par glavnih smernic glede uporabe umetnih gnojil, ki jih mora kmetovalec dobro poznati, če hoče uspešno z njimi gnojiti.

Gospodarska obvestila.

DENAR.

g Uradne cene za mesec december 1925. Finančni minister je za mesec december odredil te-le uradne cene: napoleonor 217 Din, turška lira 245 Din, angleški funt 273 Din, dolar 56.25 Din, kanadski dolar 56 Din, nemška marka 13.40 Din, avstrijski šiling 7.93 Din, 100 francoskih frankov 224 Din, 100 švicarskih frankov 1083 Din, 100 italijanskih lir 226, 100 belgijskih frankov 255 Din, 100 romunskih lejov 41 Din, 100 grških drahem 75 Din, 100 čeških kron 167 Din, milijon mažarskih kron 778 Din.

CENE.

g Ljubljanski blagovna borza. Cene na žitnem tržišču so nekoliko porasle. Blago, s katerim se trguje na ljubljanski blagovni borzi, se plačuje po cenah, ki veljajo na debelo za cele vagone, deloma postavljene v Ljubljano, deloma postavljene na postajo, kjer se naklada. Tu označene cene veljajo za 100 kg. Tako je veljala pšenica bačka na

bački postaji 245 Din, pšenica na slavonski postaji 236 Din, pšenica iz Bačke, postavljena v Ljubljano, 335 Din. Oves sromski je stal v Sremu 175 Din. Kruza stara se je prodajala na bački postaji po 157.50 Din, na banaški postaji 160 Din, postavljena v Ljubljano 190 Din; kruza nova, umetno sušena, v Novem Sadu 115 Din, na bački postaji 155 Din, postavljena na Jesenice 178 dinarjev. Otrobi debeli v Novem Sadu 145 dinarjev, drobni na slavonski postaji 120 dinarjev, drobni postavljani v Ljubljano 140 Din. Ajda domača v Ljubljani 265 Din. Proso domače, na postaji v Beltincih 205 dinarjev. Krumpir beli iz Prekmurja 65 dinarjev. Fižol prepeličar v Ljubljani 320 dinarjev, mandalon postavljen v Postojno 400 dinarjev. — Seno sladko na štajerski postaji 72.50 Din, slama v Mariboru 45—50 dinarjev.

g Ljubljanski trg. Kilogram govejega mesa je stal 15—19 Din, teletine 17—20 dinarjev, prašičevne 20—27 Din, s'anine 22.50—29 Din, masti 30—31 Din, šunke 35—37 Din, prekajenega mesa 30—35 dinarjev. Piščanec 12.50—29 Din, kokoš 25 do 35 Din, raca 25 do 30 Din, nepitana gos 40—70 Din. — Liter mleka 2.50—3 Din, kilogram surovega masla 40 Din, čajnega masla 55—60 Din, bohinskega sira 36 dinarjev; par jaje 3.50—3.75 Din. — Kilogram moke št. 00 5.25 Din, št. 0 4.75, št. 1. 4.50; kilogram otrobi 2.50 D., koruzne muke 3.40 Din. 100 kg pšenice 330 Din, rži 250 Din, ječmena 230—250 Din, ovsu 245—260 Din, prosa 300 Din, koruze 230 dinarjev, ajde 330 Din, fižola 340—360 Din, graha 460 Din, leče 600 Din.

g Virska trgovina v Dalmačiji. Kakor poročajo iz Splita, poteka tamošnja vinska kupčija mnogo povoljnejše kakor lani. Ze sedaj so prodane znatne količine vina v notranjost države, nekaj pa tudi v Avstrijo in Čehoslovaško. Vinski trgovci se le pri- tožujejo, da je odpravljjanje po železnici jako težavno.

ZIVINA.

g Živinski sejem v Mariboru 24. novembra. Prignanih je bilo na ta sejem 26 konj, 9 bikov, 124 volov, 371 krav, 11 telet, skupaj 541 komadov. Prodanih je bilo 175 komadov, od teh 7 v Italijo in 21 v Avstrijo. Povprečne cene za kilogram žive teže so bile: debeli voli 8.75—9.25 Din, rejeni voli 7.75—8.50 Din, vprežni voli 6.25 do 7.50 Din, biki za klanje 5—8 Din, klavne krave debele 5.50 do 6.25 Din, plemenske krave 4.25—5.25 Din, krave za klobasarje 3.25—4 Din, molzne in breje krave 5.25 do 6 dinarjev, mlada živina 6.75—10 Din. Kupčija je bila v splošnem slaba. Mesne cene za 1 kg: govedina 10.25 Din, teletina 12.50 dinarjev, svinjina 12.50—30 Din za kilogram.

g Živinske cene v Ljubljani. Za kilogram žive teže se je plačevalo: Voli prvovrstni Din 9.25—9.50, voli rejeni 8.50 do 9.75 Din, voli slabo rejeni 7.50—7.75 Din, biki težki debeli 9—9.50 Din, biki rejeni lažji 7—7.50 Din, krave debele 8—8.25 Din, krave rejene 6.50—7 Din, krave klobasarice 3.75—4 Din, telice debele težje 8—8.50 Din, telice rejene 7—7.50 Din, teleta težja debela 10—10.25 Din, teleta rejena 8.75 do

9.25, teleta zaklana po kakovosti 13—14 dinarjev, prašiči peršutarji 11 do 11.25 Din, domači špeharji po kakovosti 15.75 do 16 dinarjev, zaklani prašiči 15—15.50, banaški špeharji prvovrstni 16.75—17.50 Din, banaški špeharji navadni 16 do 16.25 Din. — Cene goveje živine so v preteklem tednu ostale skoro neizpremenjene, le prav dobro pitano blago je doseglo izjemoma boljše cene. Slabo rejena živina se sedaj težko proda in nima skoro nobene cene, ker je lepo rejena živina dosti na razpolago. Cena teletom pa je popustila, to pa vsled zvišane prodaje prašičev. Prašiči se pa sedaj lahko prodajo in se je cena obdržala na prejšnji višini tako, da se niti izvoz ne izplača. Cene se bodo še držale, dokler ne bo preveč blaga na ponudbo.

g Prašičji sejem v Mariboru 27. novembra. Prignanih je bilo 151 prašičev, 3 ovce in 1 koza. Povprečne cene za komad so bile: prašiči 5—6 tednov stari 90—100 Din, 7 do 9 tednov stari 125—200 Din, 3 do 4 mesece stari 250 do 300 Din, 5 do 7 mesecev stari 350 do 450 Din, 8 do 10 mesecev 520 do 650 Din, 1 leto stari 1050 do 1.200 Din. Za kilogram žive teže se je plačevalo 11.50 do 12.50 Din, za kilogram mrtve teže 15 do 18 Din. Prodanih je bilo 80 prašičev.

g Cene mleka v Ljubljani. Mlekarsko društvo za Ljubljansko okolico je brez predhodnega sporazuma s mestnim tržnim nadzorstvom s 1. decembrom t. l. zvišalo cene za mleko za 50 par pri litru t. j. od tri na 3.50 Din. — Društvo ljubljanskih gospodinj je takoj nato objavilo svoj ugovor proti temu zvišanju in pozivlja gospodinje, naj ga tudi po 1. decembru ne plačujejo dražje kot po 3 Din liter. — Na to je mestno tržno nadzorstvo objavilo mlečne cene za mesec december in sicer: 1 liter mleka na dom postavljenega 3 Din (doslej 3 Din), 1 liter mleka v mlekarnah v mestu 3 Din (doslej 2.75 Din), 1 liter mleka na trgu 3 Din (doslej 2.50 Din). — Mestno tržno nadzorstvo smatra drugo zvišanje cene mleku za neupravičeno in nedopustno ter opozarja občinstvo, da naj naznani vsakogar, ki bi zahteval za mleko višjo ceno, kakor je določena po tržni oblasti, mestnemu tržnemu nadzorstvu, kakor tudi onega, ki bi mleko dražje plačeval. — Uradno določevanje cen raznim pridelkom bi bilo po našem mnenju umestno le tedaj, če bi se cene določile za vse življenske potrebščine. Nikakor pa ne gre, da se cene odmerijo samo za pridelke kmeta, ki ga preživljajo. Cene mleku so zadostno padle, cene živini še bolj; meso je pa še zmeraj precej drago. Kako pa z drugimi potrebščinami, ki jih mora kmet še vedno tako drago plačevati kakor lani. Pustite, naj se cene mleku sama uravnava, bo za vse boljše!

g Ogleđovanje klavnih živali in mesa. Kmetijsko ministrstvo je izdalo nov pravilnik o ogleđovanju klavnih živali in mesa, ki je objavljen v »Uradnem listu« št. 104 od 16. t. m. Po tem pravilniku je dovoljeno pošiljati meso v notranjost države iz enega kraja v drugega samo če je krito od pristojnega živinozdravnika s potrdilom, v katerem se potrjuje, da navedeno meso izvira od živali, ki so bile pred zakolom in po njem po predpisu ogleđane in za zdrave spoznane. Zaklana goveda smejo biti raz-

sekana največ na štiri dele, manjše živali pa na dve polovici. Meso mora biti tudi po predpisih žigosano in v namembnem kraju zopet pregledano. Nežigosano ali proti gori omenjenim predpisom opremljeno meso se zapleni in vniči, odnosno proda na javni dražbi, če se ugotovi, da je zdravo. Z zdravstvenim potrdilom pristojnega uradnega veterinarja morajo biti odslej opremljene tudi vse pošiljke mesnih izdelkov, kakor klobase, salame, mesne konzerve in drugo.

g Poljedelsko orodje oproščeno carine. Na zahtevo ministrstva za kmetijstvo in vode je finančni minister oprostil uvoz poljedelskega orodja iz inozemstva vseh carin, ako to orodje uvozijo osebe, ki ga uporabljajo za lastno potrebo.

g Ukreni proti draginji. Minister za socijalno politiko namerava po vesteh iz Belgrada podvzeti resno akcijo proti draginji. Kakor je vsakemu znano, so se cene sedaj zelo čudno razvijale. Dočim so namreč cene kmetijskim pridelkom znatno padle, so ostale cene industrijskim proizvodom skoro neizpremenjene. Kako misli ministrstvo uravnati razne cene, nam ni znano, tola vemo, da bodo industrijalci, obrtniki in trgovci proti tej akciji ostro nastopili. Sedaj so namreč vse take odredbe končate brez uspeha. Najuspešnejše sredstvo bi bilo gtvoriti meje inozemskim izdelkom in pustiti tujo konkurenco. S tem bi se domača industrija bolj okrepila nego oviranje zdrave konkurence. In drugo nič manj učinkovito sredstvo bi bilo znižati davke, ki dandanes vbičajo domačo industrijo in so pravi vzrok današnje draginje. — Delavske organizacije v Velikem Bebe-reku so skenile, da bodo 6. decembra priredile veliko demonstrativno skupščino proti draginji, da opozorijo oblastva na previsoke cene nekaterih življenskih potrebščin.

g Prepoved prodaje ameriških samorodnic in njihovega pridelka. Veliki župan ljubljanske oblasti je izdal odredbo, po kateri ni samo prepovedano razmnoževati ameriške trte-samorodnice, ampak tudi prodaja vina od teh trt. Čisto vino od samorodnic ali pa mešano se v gostilnah sme prodajati le z označbo, da je vino od samorodnic ali pa mešano. Kdor prodaja svoje vino od samorodnic, sme to brez težkote delati, seveda le pod tem imenom. V toliko sega odredba velikega župana. Toda ta odredba bo naklela na ovire s kazenskim zakonom. Vprašanje je namreč, kako stališče bo zavzelo sodišče v primeru zadevnega spora, ker se more držati samo vinskega zakona iz leta 1907, ki pa določuje, da je »vsak iz trtnogrozdnih jagod napravljeni ali iztisnjeni sok naravni mošt, odnosno naravno vino.« Iz tega vidimo, kako brez predudarka se dandanes izdajajo odredbe ne samo od osrednjih oblasti ampak tudi od domačih upravnih organov, od katerih bi bilo pričakovati, da vsaj malo poznajo še veljavne stare zakone.

Največja izbira

vsakovrstnega sukna in hlačevine za moške oblike
A. & E. SKABERNE — Ljubljana, Mestni trg 10

GOSPODINJA

Socialna vzgoja.

Miroljubnost. Dobre odnošaje med otroci prav zelo ovirajo razne napake v otroškem temperamentu. Prav mnogo pa zakrivi v tem oziru tudi vzgoja. Prepripi med otroci so nekaj čisto navadnega in se tudi navadno hitro poravnajo. Opazovati je treba otroke! Tu je mali lonček, ki hitro in nenadoma skipi; tam samoglavec, ki hoče imeti vedno prav, in sicer baš po svoji glavi; tam zopet čmernež, ki se mu kar nič ne ljubi in se odteguje od igre ter vso zabavo pokvari; tam zopet občutljivi mehkužnež, ki je za vsako malenkost užaljen. Pri takih različnih lastnostih prepripi ni prav nič novega, zlasti še, ker je otroška narava taka, da se še ne zna premagati.

Toda pri samem prepripi navadno ne ostane; kaj radi si otroci posežejo v lase. Jezni petelinček je zelo hud, a tudi sam dobi primerno plačilo. Samoglavec in čmernež navadno rilec kuhata, a ju tovariši mirno puste tam ob strani, kar je za nju najboljša zdravilo. Domišljavec, ki s svojo nadvlado kali mir, je navadno predmet splošnega smeha.

Tako pridejo slabe družabne lastnosti otrok že kar med otroci samimi do primerne pouka pa tudi odprave. Tako se vzgajajo otroci med seboj. In mati? Njena naloga je, da miroljubnost, družabnost in skupnost še nadalje neguje. To pa stori s tem, da z vsemi enako ravna, nobenega ne odlikuje, da je napram vsem enako pravična, da pri otroških sporih natančno poišče krivce, tožljivce ocramoto in zavrne in one, ki delajo zdrahe pri igri, izključi od skupnih iger.

Naša dekleta že danes opozarjamo na novi letnik edinega slovenskega deklinškega lista »Vigred«, ki bo prinašal v novem letu dolgo, izvirno povest iz deklinškega življenja in mnogo krajših povesti in iger, poučnih in zabavnih spisov in lepih vzorčnih pol za ročna dela. Naroča se v Ljubljani (Ljudski dom) in stane za celo leto samo 25 Din. Prva številka izide še pred božičem, žičem.

Flavilo in perilo.

Navada, da se perilo plavi, je slaba navada. Na Dunaju je plavila perica, ki je imela ranico na prstu. Zastrupila si je kri. Ako je plavilo tako strupeno, je jasno, da ni zdravo, če imamo na sebi močno plavljeno perilo. Potimo se in s potom vlečemo vase, kar je v perilu — potem obolimo in ne vemo, zakaj. In zakaj se plavi perilo? Navadno zato, ker ni prav čisto, kaj lepši perilo pač ni vsled plavljenja. Čista, bela

barva perila je barva snage. Res, da imajo v nekaterih krajih navado, da so peče in druge bele rute za glavo bolj plavkaste, lepše pa niso peče zato; bele kakor cvet je veljalo nekda.

Zdaj imajo perice razne vrste močnih sod in apen na razpolago. Vse to peče na koži, če ni dobro izirano, posebno hudo pa dene občutljivi koži otrok. Slabo izprano perilo je nakopalo že mnogim otrokom hudo bolezen, posebno, če se je pralo, kakor se navadno pri pericah, perilo od zdravih in od bolnih skupaj. Za otročje perilo se sploh ne sme rabiti nobene vrste soda in tudi milo se mora jako skrbno izprati. Prepotenega perila ne oblači, vlažnega ne devaj na posteljo.

Kuhinja.

Gospodinja kuharica.

Eno izmed najvažnejših opravil v gospodinjstvu je gotovo kuhanje. Po vsej pravici se prišteva kuhanje k umetnostim. Kuharska umetnost zahteva znanje, skrbnost, pazljivost in dobro roko. Kolikokrat se sliši: Ta ima dobro roko za kuhanje. V novejšem času se kuha največ na štedilnikih. Le v nekaterih krajih po deželi se kuha še v peči ali na ognjišču. Zlasti po nekdanjem Notranjskem je ta način kuhanja še dandanes zelo razširjen. Tam se kuha v kotli-

ših, ki vise od stropa. Okoli ognja so pa po potrebi razvrščeni tudi lonci, v katerih se kuha. Vsekako je pa kuha v peči in na ognjišču precej nerodna in za veliko število jedil tudi precej otežkočena. V živem spominu mi je kuhanje v peči v nedeljo zjutraj, ko so šli mati k maši. Z burkljami sem prestavljala lonce in prav mnogokrat se je zgodilo, da se je zvrnila kava ali pa mleko po peči. Dandanes so štedilniki že skoraj v vsaki hiši, kar kaže, da je kuhanje s tem zelo olajšano in da se pri drvih prav lahko veliko prihrani.

Štedilnik stoji v kuhinji. Kuhinja je pri hiši prav tako važen in potreben prostor kakor spalnica in pa prostor, kjer se nahajamo čez dan. Kuhinja mora biti svetla, prostorna, zračna, čedna in snažna. Orodja, ki morajo biti v kuhinji, so: omara, polica za posodo, miza, par stolov, škap za umivanje, deska za rezance in deska za rezati ali sekljati meso in prikuhe. Dalje mora biti tudi kladivo, sekač, ponvice, zajemalce, rešeto in sito, ribežen in potrebni lonci in skleda.

V omaro spravljamo jedila, ki se vsak dan rabijo, kakor: mleko, kašo, riž, kavo, cikorijo, sladkor in še druga jedila, ki se večkrat rabijo. Predvsem pa mora vladati v kuhinji red in snaga. Vsaka stvar mora imeti svoj določen prostor, da gospodinja tudi v temi najde, kar potrebuje. Red in snaga sta ljudem in Bogu draga, zato mora gospodinja gledati, da dopade njen red in snaga Bogu in ljudem. Posoda, v kateri kuhamo, je železna, lončena, bakrena, iz medi, kositra in v novejšem času tudi iz

TA MLADA DAMA

lahko nese po pranju svojega že tako velikega stnčka domov, saj pere s terpentinnovim »GAZELA«-milom, katero ji prihrani ves trud.

Potkuzite tudi Vi z »GAZELA«-milom.

GAZELA MILO

Vedno najnovejše

volneno blago za ženske obleke in bluze

A. & E. SKABERNE — Ljubljana, Mestni trg 10.

aluminija ali niklja. Vezana z žico je lončena posoda zelo priporočljiva za kuhanje kislin, kakor so zelje in repa. Tudi za umivanje je taka posoda zelo pripravna. Zelezna posoda je glazirana. Dokler je bolj nova in še neokrušena, je dobra in priporočljiva. Okrušena in nedobro pomita je velikokrat zdravju škodljiva. Tudi bakrena in medena posoda je mnogokrat prav nevarna, ker spaja v sebi tvarine, spojene s kislino, iz katerih nastane zeleni volk. Zeleni volk je hud strup. Prav velikokrat se je že kdo zastrupil s to zelenico. Posebno za kislja jedila naj se te vrste posoda ne rabi.

• • •

Zličniki iz pšeničnega zdroba za v juho. V skledi vmešaj 1 in pol dekagrama masti, kuhanega ali surovega masla. Primešaj en rumenjak debelega jajca ali dva drobnega. Iz beljaka oziroma beljakov naredi trd sneg, narahlo ga primešaj in pridene 10 dkg pšeničnega zdroba, premešaj in takoj zakuhaj na vročo juho. Zakuhavaj tako, da pred vsakim zajemanjem omočiš žlico v vročo juho. Z rahlim pritiskom ob skledo se žličnik ugadi. Vro naj 20 minut.

Zdrobov kipičnik. 5 dkg pšeničnega zdroba skuhav v treh osminkah osoljenega mleka. Ko se shladi primešaj 5 dkg stolčeneve s'adkorja, malo limoninih lupinic in malo drobne zrezane vanilije. Ko je vse dobro premešano, pridene sneg iz obeh beljakov. Pekačo namaži s surovim maslom, potresi malo z moko in stres pripravljeno zdrobo v pekačo. V pečici peci pol ure. Pečenega lahko obložiš s kupčki mezge (zolznom). Paziti je pri kipičnikih posebno nato, da se zračuna, kdaj pride kipičnik na mizo. Če se delj časa peče kot potreba, upade, s čemer zgubi na okusu in obliki.

Zdravje.

Izpahki. Ženske, ki jih boli rada glava, dobijo pogostoma kak majhen mehurček na ustnicah ali pod nosom. Tak mehurček ali tudi drugače izpahki se pozdravi hitro, če namočiš krpo v gorko olje in tiščiš na beločem mestu. Tudi žanje pomaga. Take izpahke je treba že zaradi tega zdraviti, ker se pritakne lahko kaj in nastane iz majhne ranice smrtna nevarnost. Kdor ima večkrat izpahke, naj se umiva z gorkim gomiličnim čajem in naj pije vsak večer malo takega čaja.

Oporoka na jajcu. Neki angleški mornar, ki je letos umrl na morja, je napisal oporoko o svojem ne ravno majhnem premoženju na ljublo navadnega kurjega jajca. Načelkal je s kopirnim svinčnikom nekaj besed, pa jako nerazločno. Pri datumu manjka ime meseca. Podpisana ni nobena priča. Sodniki sedaj premišljujejo, ali je čudna oporoka veljavna ali ne. Najprej so jo fotografirali, da jo ložje študirajo.

Naši celi današnji nakladi smo prilozili reklamno prilogo znane bančne tvrdke A. Rein in drug v Zagrebu, ki jo tvrdka priporoča pažnji cenj. čitateljev. Skoro vsi večji dobitki Drž. razr. loterije so odpadli na srečke, kupljene pri tej solidni tvrdki, kot: 400.000, 300.000, 80.000, 60.000 Din itd. in premije enega milijona dinarjev.

IZOBRAZBI

Fantovski večeri v pismih.

Družina je dalje skupnost bratov in sester. Kako pa s to skupnostjo in s teboj? »Marsikje,« pravi dr. Miroslav Brumat v knjigi: Kam? (Gorica 1924) — katero knjigo ti ob tej priliki toplo priporočam, »so sončni dnevi redka prikazen v družini, skoraj tako redki kot velikonočna potica. Vsakodnevni spored je ropotanje in pritoževanje in medsebojno očitiranje in nestrpno zbadanje na desno in levo od jutra do večera. Ali pretravam? Le poglej bliže in preudari, če se niso naše družine, naši bratje in sestre privadili na življenje, kakršno bi ne smelo biti, in ali se niso živeli v take domače razmere, kakršne se gabijo dobro vzgojenemu človeku? ...« Mi vedno gledamo na brata in sestro in opazujemo česa jim manjka, da se ne moremo z njimi popolnoma razumeti, nikdar pa, ali vsaj premlokrat pogledamo vase z ostrim pogledom in vprašanjem, ali se ne skriva morda v naših prsih tista zla sila, ki razdvaja in razkraja. — Tvoj brat hoče biti velik, sili s tabo v družbo. To te jezi, zmerjaš ga, podiš od sebe, a ne pomisliš, da si mu s tem vzrok, da mrzi vzorno mladost in mu tako zjodaj že trgaš iz srca zaupanje do najbližjih? Tvoja sestra je čemerna in sitna in je ne moreš trpeti, ker pozabiš da jo — sam ne več kolikokrat — grdo zbadaš in ji greniš vsako še tako nedolžno veselje. Tvoja sestra se ti gabi, ker se preveč šemi in lišpa. Ali je ne spodbujaš sam k temu, ko skoraj klečeplažiš pred neumno nališpanimi deklinami? Svojega brata imenuješ lenuha, ker ne dela prav toliko kot ti. Skoraj gotovo pa pozabljaš, da si krepkejši narave, da te žene mrzlično naprej morda celo napuh ali pa lakomnost. To so le nekateri zgledi, ki razdirajo skupnost z brati in sestrami, druge poišči sam v svojem življenju!

Družina je končno skupnost življenja, skupnost dela, molitve, veselja in žalosti. Kako pa ta skupnost in ti? Že sva omenila, kako je z delom. Ne enkrat, ampak večkrat se zgodi, da marsikateri fant grozi za vsako malenkost, da bo pustil delo v domači hiši in šel po svetu. In skupnost molitve? Misli na nedeljsko službo božjo, na molitev, na preemanje svetih zakramentov! Oče in mati morda po težkem delu k molitvi, ti pa k ponočevanju. Oče in mati pri obhajilni mizi, ti pa celo brez nedeljske maše. Bratje in sestre pri branju »Bogoljuba« — ti pa v gostilni pri kvanti. — In skupno veselje in žalost? Ali ni morda ravno tvoje veselje povod žalosti v vaši hiši in obratno veselje tvojih domačih povod tvoji žalosti. Viri veselja za krščansko družino je zlasti delo, življenje s sveto Cerkvijo, molitev in narava; kje pa izvirajo vrelci tvojega veselja?

Tako, dragi fant, preudari nekoliko svojo skupnost z vašo družino. In če ti vest

kaj očita, vedi, da ni dobro prezgodaj stopati preveč na lastne noge! Tudi ni junaštvo, če se daš od drugih zapeljevati na napačna pota. Vem namreč da imaš vedno več prijateljev, ki skušajo izrabljati tvoje hrepenenje po prostosti, pa tudi izrabljati tvoj denar. Zato se ti dobrikuje in te pomiljujejo in se obračajo na vsa mogoča čustva, ki se v teh letih vzbujajo v tebi; toda vedi, da ti povedo resnico samo na pol, kažejo ti samo eno stran tvoje medalje, drugo pa skrbno prikrivajo. Pravijo sicer, da si že samostojen mož, v resnici pa dobro vedo, da si še le na pol dozorel. Zato se lahko zgodi, če jim slediš, da se znajdeš nekega dne v tujini lačen in zapuščen podobno kot se je znašel izgubljeni sin. — Vedeti tudi moraš, da se uprav v tem kaže še vsa tvoja nezrelost, če preveč hrepeniš proč iz družinske skupnosti. Ni namreč v tem junaštvo, da kdo postane svoboden, ko svobode še niti rabi biti ne zna; junaštvo je v tem, da ravno se daš, ko te vse vleče ven iz družine, skušaš še bolj živeti v domači družini. Da je to res junaštvo, spoznaš že iz tega, ker je treba za tako ravnanje večkrat precej samega sebe premagovati. Vse v čemer se človek premaga, je junaštvo; kdor pa se da zvoditi od malo pridnih ljudi na napačna pota, pokaže ravno s tem, da ni junak. Pa tudi tvoja vest ti govori, da si junak, kadarkoli si se premagal; nasprotno pa, kadarkoli si podlezel zapeljivcem in šel na pota napačne svobode, vselej te je tudi več ali manj pekla tvoja vest.

Seveda pa je — kot sem že omenjal — tudi res, da ne moreš več biti nasproti družini prav tak kot si bil pred leti, ko si bil še popoln otrok. Dcslej te je družina imela do cela v svojem varstvu; odslej pa ti mora družina pomagati v prvi vrsti k temu, da postaneš cel mož. Zato nisi več v popolni odvisnosti od nje, ampak postajaš vsak dan vedno bolj neodgovoren za vašo družino. Sedaj je že čas, da se z očetom skupaj posvetujeta, pa tudi skupaj gospodarita. Gledati moraš, da vaš dom ne razpada, ampak raste. Zavedati se moraš da si neodgovoren za svoje delo. Karkoli delaš, moraš delati tako kot bi bil že ti namesto očeta pravi gospodar. — Prav posebno pa še moraš gledati, da hraniš dobro ime vaši družini. Karkoli bi torej moglo spodkopati ugled vaši hiši, bodi deleč proč od tebe. Če tako delaš, rasteš in zoriš v pravega moža-gospodarja. Vedno več pravega spoznanja bo v tebi in ko pride čas, da te Bog pokliče namesto očeta za gospodarja, tedaj boš zrel in sposoben za svoj poklic. V tej želji te pozdravlja vaški učitelj.

Dobro in poceni

se kupuje v manufakturni trgovini
A. & E. SKABERNE — Ljubljana, Mestni trg 10.

Brezverski listi se boje.

Svobodomiselnih listov so vsi skočili pokonci, ko so brali, da nas škof svare pred slabim časopisjem in priporočajo dobro. Ker ne mislijo več po krščansko, jim seveda ne gre v glavo, da prva božja zapoved prepoveduje brati protiverske spise. Sedaj ko so se ustrašili ob škofovem svarilu, skušajo biti nekateri skoro pobožni, samo da ne bi mislili bravci, da niso res proti veri. Toda volka poznaš tudi, če se skriva odet v ovčjo kožo. Naše ljudstvo pozna liste, ki počasi vlivajo strup v dušo. Nič jim ne bo pomagalo, če sedaj skrivajo svojo barvo. Oglejmo si danes enega izmed listov, da po njem spoznamo tudi druge.

Proti češčenju Matere božje.

Eden od listov, ki se najbolj jezi, da škof svare pred prepovedanimi listi, je »Slov. Narod«. Že desetletja se ta list zaletava proti vsemu, kar je katoliškega. Sedaj pa si upa že tudi naravnost napadati verske resnice. Takole se n. pr. norčuje: »Morda še ne veš, da je v katoliški Cerkvi vse polno obredov, predpisov in določb, za katero niso vedeli ne Kristus ne njegovi apostoli. Take novotarije so: pokora, poslednje olje, češčenje Marije, Brezmadežno spočetje. Verjeti pa moraš, da je vse to določil Kristus sam, ker hoče tako cerkvena gospoda, ki si polni s svojo nevednostjo žepce.« (»Slovenski Narod« št. 257, 1924.)

Časopis, ki proglašja verske resnice kot je Brezmadežno Spočetje, poslednje olje za nauke, ki si jih je izmislila cerkvena gospoda, tak list si še upa reči, da ni protikrščanski!

Posebno je temu listu, — kot vsem brezvercem — napoti češčenje Matere Božje. Takole se iz Marije norčuje: »Morda ne veš, da smo šele v prejšnjih desetletjih dobili na Kranjskem dve novi Mariji, prvo Marijo pomagaj na Brezjah, drugo Marijo Lurdo pod Gorjanci. V obeh cerkvah so se delali čudeži, ki nesejo!« (»Slov. Narod« št. 245, 1924.) — Iz teh besed diha vse sovraštvo do češčenja Marijinega. Ali more pošten kristjan tak list naročiti? Ali ni tak naročnik sokriv tega bogokletnega pisanja?

Za «klerikalizem» se skrivajo.

Da bi lažje skrili svoje strupeno sovraštvo proti veri vpijejo o »klerikalizmu«. Iz sledečega zgleada, ki je povzet iz istega »Sl. Naroda« vidite, kako znajo zavijati: Morda še ne veš, da sloni vsa moč klerikalizma na ljudski nevednosti in da vsa ogromna armada takozvanih božjih namestnikov na zemlji po navodilih od zgoraj drži mase s pomočjo bajke o peklenskih mukah v duševnem robstvu« (Sl. N. št. 257, 1924.) — Pekel je tem ljudem toraj bajka, samo pripovedka, četudi je Kristus tako jasno govoril o tej resnici. Iz tega vsakdo vidi, kaj razumejo pod besedo »klerikalno«. Kar je katoliško, to jim je »klerikalno«. Zato tudi veste, da je protikatoliški vsak list, ki trdi, da je protiklerikalno. Pripomniti moramo pri tem, da se »Domovina« in »Jutro« kujeta v isti kovačnici kot »Slov. Narod« in se oba besno borita proti klerikalizmu, to je proti katoliški veri.

Kdaj bomo tako odločni, da bomo take liste z gnusom odklanjali? Ali ni naročnik takega brezverskega lista v vasi nevarnost za celo vas kakor svetopisemski gobovec?

Edina rešitev — delo.

Kaj nas bo rešilo pred smradom protiverskega časopisja, ki se razširja kot kuga med našim narodom? Kamo odločno delo za dobro časopisje. Kakor dela sovraštvo brezvercev za svobodomiselnih časopisje, tako mora gorečnost prpričanih katoličanov razširati dobro časopisje. Bralec, vprašaj se ali ima tvoj sosed, tvoj znanec »Domoljuba«. Če ga nima, sedaj je čas, da ga naroči. Stori dobro delo in ga pregovori. — Za vse se dobi denar, za tobak in pijačo, tudi za »Domoljuba« se ga mora! In v vsako hišo brez izjeme »Domoljuba«, v vsako premožnejšo »Slovenca«. Delo nas bo rešilo.

Letošnji koledar.

Letošnji koledar Družbe sv. Mohorja je po svoji zunanji obliki gotovo najlepši, kar jih je doslej izšlo, po svoji raznoliki in solidni vsebini pa stoji med najboljšimi. Na notranji strani ovoja je lepo razloženo, kaj pomenja lepa risarija na zunanji strani platnic. Naj si vsakdo natančno ogleda, že ta pomenljiva risarija je za cel članek, kdor zna in hoče z razumom in srcem brati.

Koledarski del je tako kot lani — ves prazničen kot dekle v narodni noši. Na vsaki strani spodaj imaš nanizanih celo vrsto zgodovinskih dogodkov, ki so bili veliki in odločilni za naš narod.

Vsebina je razdeljena na zabavni in poučni del. Pa tudi v zabavnem delu, ki ga tvorijo v glavnem tri povesti, je veliko poučnega povedaneja v mikavni besedi. Povesti so opremljene s slikami, kar besedo še bolj poživljuje.

Med poučnimi sestavki so res samo taki, ki so na eni strani za vzgojo našega mišljenja, katero je po raznih kričaških mnenjih zelo zastrupljeno, neobhodno potrebni, na drugi strani pa za naše vedno težavnejše gospodarjenje dober pripomoček.

Članek o državitvornosti nam podaja osnovne pojme o državljanskih čednostih, brez katerih nobena država obstati ne more. O državitvornosti je pri nas javno mnenje tako zastrupljeno in pojmi tako zmešani, da je načelna in jasna beseda o tem potrebna kot kruh. Naj bi se članek ne samo dobro prečital, temveč naj bi se obdelal tudi pri predavanjih.

Kristofov članek Mlekarstvo opozarja na veliko važnost pravnega ravnanja z mlekom, ki je za naše kmetško ljudstvo dober vir dohodkov. Beri in uči se! V takih člankih leži kapital, ne v oštariji!

Dr. Orel obdeluje dohodnino in dohodninski davek, ki je največji kamen spotike za današnjo davkoplačevalca. Kdor hoče, da ne bo v tem oziru po raznih pomotah in prevelike gorečnosti davčnih gospodov veliko »gor plačal«, naj se natančno pouči, kaj je njegova dolžnost in kaj ni. Nikjer ni nevednost tako draga, kot baš pri davkih.

V temeljitem članku razmotriva naš kmetijski strokovnjak inž. Rado Lah o na-

ši živinoreji, ki bi morala biti za našega kmeta glaven vir dohodkov. Zopet je velik del dohodkov odvisen od znanja. Nove razmere zahtevajo novega gospodarstva, če hočeš ostati nad vodo.

Franc Erjavec popisuje Slovence v številkah, da se poznamo, koliko nas je in kaj smo. Slovensko zavest je danes bolj kot kdaj treba buditi že radi naših zaslužjenih bratov — in tak članek veliko pripomore k temu.

G. dekan bogoslovne fakultete dr. Ehrlich nam popisuje letošnje bogate dogodke v katoliški Cerkvi ter nam s tem dviga ponos, da smo sinovi in hčere Kristusove Cerkve.

Dr. Breclj nas poučuje, kaj je za prvo pomoč v nezdodah, ki jih je vsak teden toliko, treba znati, da ponesrečencu takoj olajšamo bolečine, okrajšamo bolezen ali mu celo rešimo življenje.

Dr. Šarabon pa nas vodi nekoliko po svetu in nam kaže glavne dogodke, ki v zadnjem letu razburjajo našo javnost.

Končno slede še življenjepisi naših vzornikov, ki so tekom leta zapustili ta svet, tako dr. A. Gregorčiča, dr. A. Medveda in dr. Zolgerja.

V resnici veseli smo letošnjega koledarja. Ni samo knjiga, ki se prelista ali tudi malo prebere ter gre potem za vedno v svoj kot, temveč mala zakladnica, iz katere vedno lahko črpaš.

Franjo Neubauer:

Brezmadežni.

*Lučice gorijo
tihu pred Marijo,
Njej prižgane v čast.
Kakor sen iz raja
v dušo mi prihaja
tiha, mirna slast.*

*Pókoj vseokoli;
Duša moja moli
sama pred Gospó.
Da je blizu, slutim,
da na mene, čutim,
Njeno zre oko.*

*Blažena bližina,
rajska Nje toplina
greje v duše dnu.
Moja je molitev
tiha posvetitev
srcu Njenemu.*

Kdo plača pravdne stroške.

Iz vprašanj, ki prihajajo na uredništvo, je razvidno, da si mnogi niso na jasnem, kdo mora plačati stroške pravnega. Zato podamo v naslednjem nekaj pojasnil k temu vprašanju.

Po našem civilno-pravnem redu velja načelo, da mora tista stranka, ki v pravdi propade, povrniti nasprotniku, ki je s pravdo zmagal, vse tiste stroške, ki so mu bili za pravljanje potrebni. O tem, kateri stroški so bili potrebni, odloča sodišče, ki stranki, ki je v pravdi zmagala, odmeri stroške, katere mora plačati nasprotnik. Predvsem se smatrajo za potrebne seveda stroški za kolke, ki jih mora plačati stran-

ka, ko vložiti tožbo, v glavnem pa pridejo v poštev stroški za odvetnika, ki so navadno najbolj občutljivi. Razen tega pa so še stroški za priče, izvedence in za komisijske ogleda. Kar se tiče stroškov za priče in izvedence, lahko sodišče že tekoma pravde zahteva, da jih plača tista stranka, ki jih je predlagala. Seveda, če je ta stranka v pravdi zmagala, ji mora nasprotnik povrniti te izdatke, ki jih je bila plačala za priče in izvedence. Kar se pa odvetniških stroškov tiče, jih mora pa plačati stranka, ki je v pravdi propadla, oni stranki, ki je zmagala, kakor že povedano, le toliko, kolikor je bilo potrebno za pravljanje. Mnogokrat pa se dogaja, da tožitelj neprestano nadleguje odvetnika, hodi spraševati, kaj bo z njegovo zadevo, in mu pripoveduje vse mogoče stvari, ki se te pravde ne tičejo. V takem slučaju ima odvetnik seveda pravico, da si izgubo časa zaračuna, vendar tej stranki, katera ga je nadlegovala, čeprav je ta zmagala.

Da bo cela stvar še bolj jasna, naj navedemo praktičen primer: N. pr. Janez je dolžan Jožetu 2000 Din. Ker mu noče plačati, gre Jože k odvetniku in Janeza toži. Vrhši se razprava. Janez si tudi najame odvetnika. Končno Janez pravdo zgubi. Katere stroške mora v tem slučaju plačati? Razume se, da mora predvsem plačati svojega odvetnika. Razen tega pa mora plačati

Jožetovemu odvetniku za ložbo potrebne stroške, katere določi sodišče na podlagi stroškovnika, ki ga Jožetov odvetnik predloži sodišču. Potrebni pa bi bili v tem slučaju stroški za kolke (150 Din), za sestavo tožbe (90 Din), za razpravo (100 do 200 dinarjev), za obvestila, poštnino tudi še kakšnih 30 do 50 Din. Sodišče namreč odmeri stroške po tarifu in so ti tem višji, čim višji je znesek, za katerega se tožita. Ako pa je bil Jože silen in je večkrat prihajal k odvetniku ter ga mudil čisto po nepotrebem, mu bo moral sam plačati za zamudo časa, čeprav je pravdo dobil. Za to se večkrat kdo, ki pravdo dobi, pritožuje, da je tudi on dobil od svojega odvetnika račun, dasi je bil nasprotnik obsojen, da plača stroške. V takih slučajih naj le pomisli, kolikokrat je čisto po nepotrebem prihajal k odvetniku in ga mudil.

Ako pa stranka, ki pravdo zgubi, nima nobene imovine, tedaj mora stranka, ki pravdo dobi, svojega odvetnika plačati sama, vendar dobi s tem terjatveno pravico do nasprotnika, ki ji je ta znesek dolžan povrniti, kakor hitro kaj ima. N. pr. Janez je pravdo zgubil, vendar nima nič imovine in Jožetov odvetnik tudi z rubežo pri Janezu nič ne opravi. V tem slučaju mora Jože sam plačati svojega odvetnika, vendar bo lahko zahteval povračilo tega zneska, kadar bo Janez kaj imel.

Če pa je Jože tožil Janeza za 2000 Din, v pravdi pa se je dokazalo, da mu je dolžan le 1000 Din, bo Janez pač obsojen za teh 1000 Din, glede stroškov se bo pa naložila vsakemu polovica, to se pravi, vsak bo plačal svojega odvetnika. Velja namreč pravilo, da če stranka v pravdi deloma zmagala deloma propade, se morajo stroški sorazmerno porazdeliti.

Franjo Neubauer:

Posvetitev Mariji.

*Kar ima nebeško solnce
čistega zlatá,
Tebi za nakit podaril,
rajska bi Gospá,
blesk sijajni vanj bi vdelal
lune in zvezdá.*

*Pa neveden Te nakit je
še tako krasán!
Zate že od veka v raju
dar je bil odbran,
Bog Te sem je z njim okrášil
za Tvoj rojstni dan.*

*Ze ob Svojem si spočetju
ta prejela dar:
nikdar Satan ni peklenski
Tvoj bil gospodar,
o brezmadežna Marija,
najsrečnejša stvar!*

Patrick A. Seehan:

Nodlag.

Povest irskega dekleta.

Leonard je bil eden izmed tistih nevednih, brezsrčnih ljudi, ki bi zaslužili biča. Bilo je precej dobro znano, da se Norah Curtin ni veliko brigala zanj; šepetali so si, da je dala srce že drugemu. A omožila se je vendar očetu za voljo in njen ženin je bil tako ponosen na svojo zmago, da ji je obljubil več ljubezni, kot more ženska pričakovati. Pa gorje! Čez nekaj let se je je naveličal, vse je bilo razdrto in razdejano. Podnevi se je potikal na lov po gorah, ponoči je naskrivaj lovil ribe v reki. Hotel je biti gospod. Ali niso bili vsi Leonardovi gospodje? Prilagodili so mu, da se je ponižal, ko se je oženil s hčerjo malega kmeta. Svojih gosposkih navad ni mogel opustiti. Večkrat so ga zasačili pri lovski tatvini in težko kaznovali. On se je temu smejal in, da pokaže svojo neodvisnost, je prihajal na vsak semanj v okolici z lovsko suknjo in rumenimi golenjaki. Tedaj je umrl njihov mali deček, njihov edini sin — in čemu bi še dalje skrbel za posestvo, ko ga ni mogel zapustiti nobenemu Leonardu? Postal je brezbrizen, stavljal je velike vsote pri konjskih dirkah in izgubljal. Slednič se je ponižal do navadnega pijanca, ki trati svoje dneve po kmetskih krčmah s pipo v ustih, steklenico ob strani in umazanimi kartami v rokah. Hitro je prišel na glas, da je najboljši igralec v okolici, in on je bil ponosen na to odlikovanje. Medtem se je doma bližal neizbežen polom. Podrti plotovi, popravljeni z vejevjem, od tečajev viseča vrata, sempatje po dvorišču razmetana kolesa brez obročev, gnila slama na hišni strehi, velike razpoke na skrlnati strehi drugih poslopj — vse to je pripovedovalo njegovo povest. Medtem so dan za dnevom prihajale zldavnaj zapale terjatve.

»Kako se drznejo Leonarda tožiti? Nikoli, dokler se še prodaja smodnik in svinec.«

»Dosti slabo zate,« mu je dejal odkritosrčen prijatelj. »Kajti s temi tresočimi se rokami bi ne mogel

niti senika zadeti. Izroči, tepec, gospodarstvo svoji ženi, če ga ne moreš sam voditi.«

Tedaj je nekoga dne prišel konec. Vrgli so jih v svet; s svojo polomljeno opravo so si poiskali strehe v polodprti delavski koči. Minilo je nekaj bednih mesecev, v katerih se je lepo staro posestvo naglo bližalo razpadu. Tedaj je bil Leonard na smrtni postelji. V zadnjem trenutku se je ponižno vdal, da proda posestvo. Toda celo v tem času je zopet prevladal njegov ponos in ga je zapeljal h krivici, vsled katere je še sedaj trpela njegova družina. Zakaj neki prijatelj, katerega so pustili k njegovi postelji, je pregovoril umirajočega moža, naj v tem slovesnem, odločujočem trenutku pozabi svojo zvesto ženo.

»Ona je mlada in nestanovitna,« mu je dejal, »in preden tebe zakrije grob, pobere ona prvega, ki ji pride naproti. Svoje premoženje zapusti otrokom, tako da se ga ona ne more dotakniti.«

Tako je tudi storil. Zapustil je sodnijsko pravomočno orokro, zapečateno z vsemi pečati, katere predpisuje zakon. Tedaj je Hugh, »gospod Hugh«, kakor so ga zaničljivo imenovali soredje, umrl. Bilo je genljivo videti, kako se je uboga žena odpovedala vsaki udobnosti, da je mogla zanj dati maševati. Pretekla so leta, preden se ji je začela svitati resnica, šele priti-kaj-oča beda jo ji je razkrila; spoznala je, da ne more porabiti za svoje neobhodne potrebe niti obresti od premoženja otrok. Tedaj se je vsa žalost njenega zakonskega življenja razlila nanjo kakor reka. —

»Danes se je župnik,« je dejala Terezi, ko sem odšel, »nečesa čudnega domislil. Dosti pozna mene in mojo nesrečo in bi lahko vedel, da rajši umrjem, kot da bi se še enkrat omožila.«

»To je bila le skrb za vas, mati,« je odgovorila deklica. »On pravi, da ne smemo opešati in nehati moliti. Prejalislej se bodo oblaki razpršili.«

Tako se je ponesrečil ta mali poizkus zvezati niti dveh življenj, ki je prišel meni v delež. Toda pri tem poizkusu sem odprl predale zgodovine, ki so bili že tako dolgo zaprti, da so njih tečajji zarjavili; tedaj sem zapazil pergamentne listine zapisnikov, ki so se-

Razno.

Dobra kupčija. V nekem švicarskem listu je izšel oglas trgovca z živili, da bo dal onemu, ki mu pošlje največje jabolko, pet frankov, po naše 55 dinarjev. V dveh tednih je imel petnajst vreč najlepših jabolok; tistemu, ki mu je poslal največje jabolko, je res poslal 55 dinarjev, približno toliko ga je stal oglas, ves skupiček je bil pa njegov.

Prav je imel. Bogat tovarnar je hotel žaliti duhovnika in mu je rekel: »Oblisk cerkve je dober za reveže, za neumne in za neomikane.« Nakar mu je duhovnik odgovoril: »Potem se pa zelo čudim, da Vas nikoli v cerkvi ne vidim.«

Zračni velikan. Francoz Bossoutret se je zadnjič dvignil v zrak z aeroplanom, ki ga je obtežil s 4000 kilogrami. Prišel je do višine 5100 metrov. Nato je prišel še 2000 kilogramov in se je sret dvignil. Prišel je do višine 3700 metrov in je ostal v tej višini celih 55 minut. Vsa teža aeroplana z obtežitnim bremenom vred je znašala pri odhodu 14.500 kilogramov.

30.000 dolarjev je mož vreden. To so dognali seveda Amerikanci. Nekd igralec je svojo ženo zapustil in je šel k ljubimki, ki je bila izredno bogata. Žena ni veliko jokala in tarnala, šla je na sodnijo in je tožila lju-

blimko za odkodnino. Moža je cenila zelo visoko, na 100.000 dolarjev, in to vsoto je zahtevala. Sodilne je vsoto znižalo na 30.000 dolarjev, ker je upoštevalo več moževih razlogov. Teh 30.000 dolarjev je pa žena tudi zares dobila.

Čarobno drevo. V ameriški državi Nevada je drevo, ki ga imenujejo »čarobno drevo« in ki izžariva ponoči luč, vidno en do poldrugi kilometer daleč. Zlasti v temnih nočeh je luč tako močna, da pri drevesu lahko vsako stvar bereš.

Tutankhamon. Truplo Tutankhamona bodo prepeljali sedaj v Kairo, ker se ne da iz rakve ven vzeti in ga nočejo več pustiti v puščevskem grobu. Rakve je prefragoena, vsebina pa še bolj. Neki nemški poročevalci, ki ga je njegov list nalašč za to v Egipt poslali, prvi, da je vse res, kar so pisali Ansteži o tej čudovili najdbi. Strokovniški pravijo, da je onih 17 plasti iz dragih kamnov, v katere je faraonovo truplo zavito, največji umetniški zaklad dragih kamnov na vsem svetu. Zanimljivo so dognali, da je bil faraon še zelo mlad, nedorasel, star morda kakšnih 15 let. Ne 50, kakor piše neki naš dnevnik.

Dobero povedano. V Filadelfiji v Ameriki si je neka deklica zadrla šivanke v roko. Trije zdravnik si bili potrebni, da so ji potegnili šivanke ven. Neki tisonia pristavi: »A vse to deajo je prava malenkost napram trudu, ki bi bil potreben, da damo teki deklici šivanke v roko.« Da bi nasreč šivala.

Zakopano premoženje. Znano nam je, da so dajali stari Egipčani mrtvim dragocenosti v grob; malokomu je pa znano, da delajo sedaj to tudi Amerikanci, in sicer vsako leto bolj. Doslej so dali Amerikanci svojim mrtvim za dvajset milijonov dolarjev dragocenih predmetov itd. v grob. Pridejo pa zraven še sroški za pogrebe in pa za zavarovanje grobnic pred tatovi. Nekaterim se grobnice iz granita ne zdijo več zadosti varne in si jih dajo napraviti iz jekla. Rakve, v katerih mrtliča pokopujejo, dajo napraviti premožni Amerikanci sedaj iz srebra; najcenejša taka rakve pride na 6000 dolarjev. Ni čudno, da tatovi ne morejo spati in počivati!

Lep izraz. Na južnem Nemškem imajo za spanje lep izraz. Pravijo: očesne pokrovke od znotraj gledati.

daj skoro pozabljeni, toda vredni, da ožive. In če so sempalje pokapani s krvjo, jo bom izkušal izbrisati, kolikor bo mogoče ter poravnati izbokline, ki so jih pustile človeške solze.

IV. poglavje.

Astreja in njeno svetišče.

Nad mestom Čorkom je ležala zvečer dne 21. oktobra leta 1829. tema, globoka, grobna tema, kakor ob podzemski reki Flegetonu. To ni bilo samo mračno, solzavo nebo, ki je oznanjalo deževne, temne dneve bližajočega se novembra, temveč je pokrivala mesto neka težka senca, kakor da se pripravija sredi njega velik dogodek ali kakor da se vrši strašno grozodejstvo. In v resnici je bilo tako. V mračnem scenijskem poslopju, slabo razsvetljenem od lojnatih sveč v svečnikih in zatohlem od sopen in vroče sape več sto ljudi, razkazuje državni pravdnik vso moč svoje zgovornosti, da zadosti svojim gospodarjem, večjemu delu svojih poslušavcev ter svoji pravni vesti in da vrže v žrelo smrti prvo skupino žrtev, one štiri nesrečne obtožence, ki čubupano strmijo predbe z obtožne klopi za železno mrežo. Jasni, odmerjeni, določni, izraziti glas tega moža je bil edini zvok, ki si ga mogel slišati v tej sobi smrti. Rastel je in padal v zvočnih valovih, da se je obtožencem zdel kakor glas zvona, ki zvoní ob njihovi usmrtitvi. V njem je bil neki zmagoslavi ton, ki je različno govoril: »Smrt vam, obtoženci moji, zakaj vaša telesa so meni stopnice do višjega sodišča!« V njegovih drhtečih tonih je zvenela strašna gotovost uspeha. Nič premora, nič obotavljanja, nič trepetanja — le globoki glas mrtiškega zvona, ki je oznanjal neizbežno uro.

Tisti, ki so slišali ta glas, so dejali: »No izplača se spravljati to zadevo še pred porotnika. Saj je le izguba časa! Ti možje so že obsojeni.«

Kaj pa je bilo pravzaprav? Stara, stara zgodba, ki nam je tako dobro znana na Irskem, zgodba o krivici in maščevanju, o grozovitosti in ropu ter o sovraštvi in povračilu, ki jo sledilo. Ljudje nočejo spoznati, da krivica rodi krivico. Državniki, pravniki, modroslovci, nacionalni ekonomski ugibajo v parlamentarnih govorih in učenihi kajigah večno uganko: Kaj je slabše, malopridno dete ali njegova brezsrčna mati?

Ta uganka je rešena v vsaki grški dramí, toda mi je še nismo ugenili. Kako lahek je prehod, kako naglo in tesno sta združena vzrok in posledica.

Bil je čas »Belih mož«. Mi, ki samo verimo, da smo slišali svoje očete o tem pripovedovati, se le medlo, nejasno spominjamo onega strašnega časa — opolnoči nenadoma gromevito topotanje konjskih kopit, bliskovito hiteči jezdeci z belimi srajcami preko obleke, ki nepričakovano obstanejo pred kako obsojeno hišo, strašni pozivi na speče, bliskanje in strelí pištol, naglo povelje, da se vrste strcejo, in zopet koraki in topot strahotnih jezdecev, ki odhite dalje v noč po svojem strašnem poklicu. Ko se je svital dan, je tuintam mirno slonel kak kmet ali delavec ob svoji motiki ter nedolžno in začudeno strmél v vojake, ki so rožljali mimo njega. Pravijo, da so bili ti zločini grozni; ljudstvo jih je s strahom in trepetom podpiralo in jih je vendar izkušalo opravičiti. Poročilo se glasi, da je ljudi krutost, s katero so ravnali z njimi, prignala do blaznosti. Angleški kralj je bil prišel in občutljivo ljudstvo se je v navdušeni vdanosti in upanju vrglo pri Kingstownu do

* Skrivna zveza, sklenjena proti krutim veleposestnikom. — Op. prev.

* Eden izmed mojih učiteljev je še pred kratkim 'mel kotel, v katerega so morali kmetje položiti zarečo koto — »ognjeno seme« — in ga postaviti ponoči pred vrata za »Bele možje«. Vrata in okna so morala biti zapahnjena in zaprta in nihče ni smel pod smrtno kaznijo vun pogledati. Kotel so našli zjutraj, ko je izvršil svoje strašno delo, za plotom. — Op. pis.

pasu v morje, da objame njegove noge. Angleški kralj je odšel in je prisegel slovesno prisego, da se rajši odpove kroni in prestolu, kot da osvobodi to ljudstvo. V vsakem kmetskem dvorišču je imel opraviti davkar, ki je izierjaval od ljudstva desetino za tujo in sovražno anglikansko duhovščino. V deželi je vladalo obredno stanje; čete vojakov in orožnikov, ki so hodile okrog, so brez preiskave obešale ljudi ob polih. Tu, v tej župniji, kažejo mesto, kjer je neka uboga žena skrila zasledovanega upornika med čredo ovac, tu drevo, na katerem so vojaki obesili nekega nedolžnega človeka, in tu — še vedno kažejo na ta prostor šepetaje — je grob nekega ovađuha. Zelo stari ljudje govore na smrti postelji o tej dobi kot »hudih časih«. Stvar nepristranskega zgodovinarja je, da enako razdeli krivdo med bogate slanove in upornike, med veleposestnike ter izterjevalce desetine in »Bele možje«; med orožnike, ki so pod varstvom zakona morili in pobijali nedolžne ljudi, in med preganjane, ki so se vkljub zakonu strašno, grozno maščevali. Med tema dvema strankama je bilo nedolžno, zakonom pokorno, mirno ljudstvo, ki je bilo žrtva obojih. To so bili spoštovani, premožni najemniki, ki so izkušali krivico molče prenašati, in ki so se nad njimi, kakor v slučaju, katerega hočemo omeniti, enako maščevali veleposestniki in »Beli možje«.

II.

Mojster Črešnja podari tepelj prijatelju Pepek, ki ga sprejme, da bi napravil iz njega čudežno lutko,* ki bi znala plesati, boriti se in prevračati kozolce.

Ta trenutek je potrkalo na vrata.

»Kar naprej!« je zaklical mizar, ne da bi se mogel postaviti na noge.

V delavnico je vstopil živahen starček, ki mu je bilo ime Pepek, a dečaki tam okoli so ga klicali, ko so ga hoteli prav posebno razjeziti, Polentač, ker je bila njegova lasulja rumena in je močno sličila turščični polenti.

Pepek je bil nagle jeze. Bog varuj, če ga je kdo nagovoril Polentač! Na mestu je zdijal in ni ga bilo moči ukrotiti.

»Dober dan, mojster Tone!« je pozdravil Pepek.

»Kaj pa kaj, kar tako na tleh?«

»He, mravlje učim naštevankel!«

»No, pa Bog daj srečo!«

»Kaj pa vas je prineslo, boter Pepek?«

»Noge, kajpa. Veste; mojster Tone, kaj me je prignalo k vam? Za majhno uslugo bi vas prosil.«

»Rad, prav rad vam ustrezem!« je odgovoril mizar in se spravil na kolena.

»Davi mi je živignila v glavo neka misel...«

»Čujmo jo!«

»Sklenil sem, da si napravim lepo leseno lutko, a lutko prav posebne vrste, ki bi znala plesati, boriti se in prevračati kozolce. Ž njo bi potoval po svetu, da bi prislužil košček kruha in čašico vinca. Kaj se vam zdi?«

»Lepo, lepo, Polentač!« je zaklical znani glasek, ne da bi mogel kdo vedeti, odkod se je vzel.

Ko je zaslišal boter Pepek ime Polentač, je zardel

* Lutka ali lutek je pajac.

Najstarejše ljudi

ki so že marsikaj prešli in preživeli in si tedaj mogli pridobiti izkušnje, slišimo vedno in vedno govoriti, da se pri bolečinah in trganju v križu, udih, pri zobobolu pokazuje kot zanesljiv ublažitelj bolečin skozi 27 let priljubljeno domače sred-

od jeze ko paprika, obrnil se proti mizarju in mu togojen zaklical:

- >Kaj me žalite?
- >Kdo vas žali?
- >Rekli ste mi Polentač!...
- >Jaz? Jaz nisem bil!
- >Glej ga, mar sem bil jaz? Vi ste bili, pravim!
- >Ne!
- >Da, vi!
- >Ne, ne!
- >Da, vi, vi!

Razvnela sta se bolj in bolj in prešla od besed na dejanja. Zakadila sta se drug drugemu v lase, so praskala, grizla, mečvala in pestila.

Po končanem boju je obdržal mojster Anton v rokah Pepkovo rumeno lasuljo, Pepek je pa zapazil, da drži v utih mizarjevo.

>Vrni mi lasuljo! je rekel mojster Anton.

>Ti pa tudi meni in skleniva mir!

Starčka sta si — potem ko sta dobila vsak svojo lasuljo — segla v roko in pribegla, da ostaneta prijatelja na vse večne čase.

>No torej, boter Pepek, je povzel mizar besedo v znamenju sklenjere sprave, kako uslugo bi radi?>

>Rad bi malo leca, da bi izgotovil ono dendo. Mi ga daste?>

Mojster Anton je koj ves zadovoljen stopil, da bi vzcl izpod klopi oni tepelj, ki mu je povzročil toliko strahu, a ko ga je hotel izročiti prijatelju, ga je preteti les počteno sunil in zmuznivši se mu siloma iz rok, je začel na vso moč opletati okoli suhih beder bojca Pepka.

>Joj, to naj je vljudnost, mojster Tone, s katero mi poklanjate svoje blago? Urazili ste me pošteno!>

>Prisegam vam, da vas nisem jaz!

>No, potem sem se pa sam!...

>Vsa krivda je na tem lecu...>

>Vem, vem, da je tepelj kriv, a vi ste bili, ki ste mi ga zagnali pod noge!>

>Dog pomagaj, jaz ga res nisem!

stvo Fellerjev blagodišeči »Elsafluid«. Drgnjenje in umivanje z Elsafluidom lajša tudi najvsrajčije bolečine, krepi in osvežuje mišičevje in žilice, jači utrujene oči, varuje pred nahodom in kljubuje hladnemu zraku. Z vodo pomešan je dobrodejen za grgranje, za grlo in usta. Očistilni in ožrnjaj močnejši, izdatnejši in krepkejšega delovanja kot francosko žganje in najboljši kosmetikum te vrste.

6 dvojnatih ali 2 veliki spec. steklenici za 63 Din, 12 dvojnatih ali 4 velike specialne steklenice za 59 Din, 36 dvojnatih ali 12 velikih spec. steklenic za 250 Din že obenem z zabojem in poštnino razpošilja po povzetju lekarnar Eugen V. Feller v Suliči Dorči, Elsatrg 16, Hrvaška. — Pozačne steklenice »Elsafluida« po 10 Din v lekarnah in sorodnih trgovinah.

>Lažnik!

>Pepk, ne žali me, sicer ti porečem Polentač!

>Oselle!

>Tepeče!

>agarecke!

>Polentač!

>erkoveale!

>Polentač!

Ko je slišal že v tretje imenovati Polentača, ri Pepk ničesar več videl in se je zakadil v mizarja in ruvala sta se ra žive in mrtve...

Poj je nehal in mojster Anton je imel na ncsu dve praski več, ostalo pa dva gumba manj na

... Pepk je nato pobral lepi tepej... in odšel domov.

jopiču. Ker sta tako pravično poravnala medsebojni račun, sta si vnovič segla v roko in prisegla, da ostaneta prijatelja na vse večne čase.

Pepk je nato pobral lepi tepej, se zahvalil mojstru Antonu in odšel domov.

Groska pamet. »Ali imate kakšno pismo za me?« vpraša Janezek pismonočo. »Kako se pa pišeš?« — Ne vem, saj mora biti na pismu zapismo.

Podovitna jablana. Jabolka tiste jablana, o kateri smo zadnje pisali, da ji je imela 14000, tehtajo 1300 kg. Drevo je 70 let staro in okoli 10 metrov visoko.

Petnajst let stara županja. V angleškem mestu Kingston imajo županjo Silvijo Denham, 16 let stara, ki jo je dobila od njenega očeta. Njena županja je končala šolo, pa so jo takoj izvolili za županjo; tako je bri tna.

Velikost starih mest. Grški zgodovinar Herodot pripoveduje, da je bil zunanji zid mesta Babilona 22 in pol km dolg in ravno toliko širok; s'upaj torej 90 km ali dva dni hoda. Nekateri pravijo, da je to pretirano; pomisliti pa moramo, da so bile za obzidjem tudi njive in da so se v času večletnega obleganja brnili prebivalci s tem, kar so sproti pridelali. Zato bomo rekli, da so bila mesta res zelo razsežna, da je bilo pa veliko nezazidanega prostora vmes.

Najlepše božične darilce za odrasle otroke je 3. zvezek Zgodovinskih dogodbe, ki ga dobiš po izdatno znižani ceni pri »Prosvetni zvezek v Ljubljani.

SREBRNE KRONE

se najvišje plačujejo. — ŠIVALNI STROJI, najboljši, 15 let garancija. Zahtevajte cenik. BUDILKE - ure, natančne, 3 leta garancija. Samo pri Jos. Šelovin - Čuden, Ljubljana, Mestni trg št. 13.

14 letni deček se želi izučiti mizarstva. Mizarški mojster dobi stanovanje v dečkovi hiši. Nadaljnja pojasnila daje dečkov varuh JAKOB MEDLE, Vel. Brusnice št. 61.

Pozor! - Odprodaja

ca'gatih in suknenih blač in o'lek za otroke in odrasle, zim. sukršičev in drugega manufakt. blaga po zelo znižanih cenah!

F. Češnovar - LJUBLJANA, Stari trg št. 16.

Excella

najboljši in vendar najcenejši stroj za rodbino in obrt.

Nadomestni deli za vse stroje.

J. Gorec, Ljubljana, Palaca Ljubljanske kreditne banke

Najboljša kolesa najceneje.

Vsakvrstne dele in opremo.

KUPIM

hrastove okrogle hlode

v vsaki množini od 35 cm premera naprej proti takojšnjemu plačilu. — Ponudbe na: IVAN JAKŠA — Ljubljana.

„RIBA“

Nova špedija na trgovina samo za ribe in ribje konzerve

Ljubljana, Gradišče (poleg Schumijs)

Otvoritev: 4. decembra t. l.

Pridite in prepričali se bo ete sami. Cene nižje kot na vseh drugih tržiščih.

Ribe iz lastnih voda.

Kvaliteta najpr. ovrstnejša. Vsak dan sveže morske in sladkovodne ribe vsch vrst. — Na željo se lahko dostavlja na dom in pošilja promptno na deželo vsako množino.

I. Ogrinc

Uspešno zdrav. enje golše.

Med najvažnejših odkritij je zdravjenje golše in debel h vratov z lodovo zdravilno soljo. Sloviti dunajski učenjak vavilistični profesor Dr. vit. Wagner pl. Juregg in mnogi drugi zdravniki sklicujejo se na tozadnje izkušnje in poročajo o neštevilnih ozdravljenjih: v Švici so na prim. z golšami oboleli ljudi celih krajev opostili te nadi. Gre tu za povsem neškodljivo zel. učinkovito zdravjenje s soli, ki prav posebuje i. bomo vpliva tudi na splošni počutek. Naše zdravilne soli so že tisoče osvobodile golše in d. belega vrata. Zahtevajte nata poročila o zdravljenju in uporabi, katerim b. zelo rad pritril vsak zdravnik. Osnovni amo razpoš. alnice v vseh državah in Vam poljšemo popolnoma zastoj!

naš popis, ki Vas bo zan. ml. Dopolneca zadostna in tako Vam ga dopoljšemo.

August Märzke, Berlin-Wilmersdorf
Bruchsalersstr. 5. abt. 925.

Prvovrstno italijansko BRINJE

se dobi pri tvrdki A. Šarabon v Ljubljani.

NAPRODAJ »PLAVČEV MLIN« pri št. Rupertu (Dolenj.). Mlin, žaga na turbine, stope, elektrika, hiša z vsemi gospodar. poslopji, vse nanovo urejeno. Polje, travniki, gozd, vsega ca. 19 oravol (arondirano). Frančiška Perše, št. Rupert, Dolenj.

P. t. občinstvu naznanjam, da sem otvoril

zobni atelie v Mostah

Vodmatska ulica šte. 77 a — pri šoli.

H. Franken
konces. zobotehnik.

„Dungit“

najboljše sredstvo za konzerviranje in
zboljšavanje hlevskega gnoja.

Z uporabo istega v hlevih se **PODVOJI** vrednost gnoja na rednih snoveh. Ker popije vso vlogo, postanejo hlevi suhi in brez duha, obvaruje tedaj živino pred nalezljivimi boleznimi. Uporaba celoletna. — Zahtevajte pojasnila in navodila pri

Prvi jugoslov. tovarni »Dungit«

družba z omej. zav. — LJUBLJANA,
Ižanska cesta št. 22 (tvrška A. Kobi).

Ljubljana, Krekov trg 10 **Tekstilbazar** Ljubljana, Krekov trg 10
prvo nadstropje **pritišč**

prodaja po izredno nizki ceni

OSTANKE

štota, dublna, flanele, sukna, kamgarna, velourja za ženske plašče m Din 88,—, dalje dubelne za moške vrhnje sukne m Din 90,—, dalje štrikane jumperje in vestice. — Pišite po cenik na

TEKSTILBAZAR, Ljubljana, Krekov trg šte. 10

Ant. Krisper

Stritarjeva ulica 3.

Mestni trg 26.

!!! Miklavžev teden !!!

Pletenino:

	Din.
Ženske nogavice v različnih barvah	12,—
Ženske nogavice boljše kvalit.	20,—
Ženske nogavice angl. moda	26,—
Moške nogavice	8,—
Moške nogavice boljše kvalit.	12,—
Ženske rokavice	22,—
Ženske rokavice zimske	24,—
Moške rokavice zimske	24,—
Moške rokavice finejše	30,—
Dokolenice s stopajem	32,—

Perilo:

Trdi ovratniki	10,—
Moške srajce z ovratnikom	42,—
Moške srajce boljše kvaliteta	54,—
Moške srajce z 2 ovratnikoma	78,—
Moške srajce piket	70,—

Čevlji:

	Din.
Otroški vel. 20—25	30,—
Otroški vel. 26—28	40,—
Otroški vel. 26—28 štrapac	55,—
Otroški vel. 29—35 štrapac	85,—
Deški vel. 46—39 štrapac	120,—
Moški vel. 40—45 štrapac	150,—
Moški vel. 40—45 kovani	140,—
Moški vel. 40—45 box	175,—
Ženski vel. 38—42 box	150,—

Ročne torbice:

Za otroke gladke	17,—
Za otroke barvaste	22,—
Ženske lakaste kombineže	36,—
Lakaste z locnjem	45,—
Velike ročne torbice	55,—
Šolske torbice	55,—

Oglejte si razstavo otroških igračk!

Ti uspehi

kažejo tudi **Vam** pravo pot, kje si moraš kupiti srečko drž. razredne loterije **Samo v zadnjih 5 dnevih** so zadel naša naročniki in zopet

Din	premlja	s sreč. št.	število
1.000.000	400.000	5853	vse samo cele srečke
300.000	80.000	55391	
80.000	60.000	24744	
40.000	30.000	51412	
20.000	10.000	97646	
10.000	5.000	59942	
5.000	2.500	6.950	

Dočim so odpadli v nekaterih zadnjih mesecih sledeči dobitki na pri nas kupljene srečke:

Din	število	število	število
500.000	250.000	200.000	200.000
100.000	100.000	60.000	60.000
50.000	50.000	50.000	50.000

Glavni dobitki torej pri nas niso izjema, ampak tako rekoč na dnevnem redu! Za I. žrebanje XI. kola državne razredne loterije, katero prvo žrebanje se vrši takoj po novem letu, t. j.

4. in 5. januarja

se morejo že **sedaj** sprejemati naročbe in prednazačke.

Bankarsko komanditno društvo

A. REIN in drug

Gajeva ul. 8 **ZAGREB** Trg. L št. 15
Telefon 11-94 **ZAGREB** Tel. 17-03, 1-88

Tukaj odrezati in poslati!

Žrebanje I. razreda
4. in 5. januarja 1925.

Bankarsko komanditno društvo

A. REIN in drug, ZAGREB

Za I. žrebanje XI. kola državne razredne loterije naročujem s tem:

_____ kosov celih srečk po Din 80,—
_____ » polovičnih » » » 40,—

kupno ceno teh srečk v skupni vrednosti
Din _____

sem Vam poslal danes potom nakaznice
Vam hočem poslati po prejemu srečk potom nakaznico

Ime: _____

Bivalitište: _____

Točen naslov: _____

Sarvne trakove-, ogljeni-, popoščeni-, kopirni papir, kserografčni zvitki in druge potrebščine pri **LUD. BARAGA**, Selenburgova ul. 6

VELIKA
prodaja damskih plaščev!

Trpezni sporniki Din 401.,
močni sovjeti Din 550., Velour
la 600., Velour Isla 720.,
glatki susnaki 800., tini
modno-sukni eni 900.,

MODELI
Velour s „Hiverette“ ržo
10.0., modno sukno s
„Electric“ 1.30., Eskimo
V. our s „Pantekantim
1650., najprejšnji moški
C. inčila Opusum 2900.
30.0. v veletrgovini S. er-
mečki, Celje, šte. 19.
Cenik nastopi: — Vsaki
kupec dobi darovnico

Ceško laneno blago
lanena platna, tkanine, namizne prte
in serviete, damast robce, damast etc.
inlet, šifon, batist, štofe itd.

Josip Řehák
tvornica Červený Kostelec
(Čehoslova. ka)

Filijala: Zagreb I., pošt. pretinac 224
Zahtevajte cenike!

Klobuke žepice, zim. perilo, jopice, sračce in
druge moško blago kupite naj ene e
pri: Ivanu KUNOVAR, Ljubljana, Stari trg 10. —
Kupujem kože začev in druge divjačine. 7827

Ženske plašče (mantele)
lepo moderno narejene ali pa blago za iste v vseh
barvah, dobite najceneje pri F. in L. GORIČAR,
Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 29.

IVAN JAX in sin

LJUBLJANA, Gosposvetska cesta št. 2.

Najboljši šivalni stroji in pletilni stroji. Izborna
konstrukcija in elegantna izvršitev iz tovarne v
Lincu. — Ustanovljena leta 1867. — Vezenje po-
učuje brezplačno. Posamezni deli koles in šival-
strojev. — 10 letna garancija. — Pisalne stroje
»ADLER« in »URANIA«. Kolesa iz prvih tovarn
»Dürkopp«. »Styria«. »Waffenrad« in »Kaysers«.

za Miklavža

se najlažje zbere

različne izdelovljene obleke, predparnike, volnene
jopice, kape, triko-srajce in blače, fane aste
rjuhe, odeje, razno sukno za površnike in obleke
kakor tudi najboljšo kotenino ter vse dru'o manu-
fakturno blago vedno cenejše kot povsod drugod

pri F. in I. Goričar, »Pri Ivanki«

Ljubljana — Sv. Petra cesta 29.

Pazite na naš naslov in št. 29 na Sv. Petra cesti,
ker le samo tam je prava trgovina »Pri Ivanki«.

All ste že poskusili? Kar je bilo ne-
k'aj — to v 'ja
tudi danes. Uporabljajte staro, vse tansko p-
izkušeno sredstvo sedilni prašek za živino, po-
sebnost za prašce, »MASTELIN«, zakonito za-
varovana znamka. Z malim zavitekom za 12 kron
se prepričate. Razpošilja A. KOSIČ, Maribor. 3 in
5 kg po pošti, franko h'ša, pakovano v zavitkih po
1/10 in 1/5 kg. Za trgovce 50% popusta. 67.0

Posestvo pri SV. KRIŽU poleg Lit'e se
vsled družinskih razmer ugodno
preda. Isto obstoji iz hiše, v kateri je prijetno
stanovanje takoj na razpolago in z gospodarskim
poslopjem, ter se nahaja tik farne cerkve. Poleg
tega je 16 (event. po želji kupca tudi več ali manj)
oralov lepih njiv, travnikov in sodev. Cena jako
ugodna ter se izve pri R. MIKLAVČIČ, istotam.

Najboljši
šivalni stroj je edino le
Josip Petelinc-a

znamke
Grizner in Adler
za rodbino, obrt in industrijo
Ljubljana blizu Prešernovega
spomenika, ob vodi
Pouk v vezanju brezplačen. Večletna garancija.
Delavnica za popravila
Na veliko Telefon 513 Na malo

P. n. občinstvu naznanjam, da sem se
preselil v svojo novo trgovino

in ker imam krasne in obsežne prostore, sem se
založil v veliki množini z vsakovrstnim MANU-
FAKTURNIM blagom, katerega vsled najugod-
nejšega nakupa prodajam po najnižji ceni. Vsled
tega vas najvljudneje vabim, da si ogledate mo' o
založo v krasni izbiri in prepričali se boste, da
boste edino pri meni dosegli najboljše blago po
najnižji ceni. — Se najtopleje priporočam
J. MENART, trgovec — LOMŽALE.

PO ZELO ZNIZANIH DNEVNIH CENAH

si lahko nabavite raznovrstno manufakturno bla-
go za ženske in moške obleke ter k temu spadajoče
potrebščine, nadalje vseh vrst galanterijo kakor
tudi specerijsko blago in železnino pri

R. Rutnerja nasl., Vrhnika

Na zalogi vse potrebščine za šivilje in krojače, ka-
terim dajem popust. — Postrežba točna in solidna.

Ržena ŽIKA je samo ena!

To ve vsaka
gospodinja, ki
hoče imeti ra-
mizi okusno,
zdravo in re-
dno kavo.

Zato zahteva
v trgovini le

ŽIKO

v rdečem za-
vitku.

POZOR pred
ponaredbam!

FABIANI & JURJOVEC

LJUBLJANA :: Stritarjeva ulica št. 5.

Priporočava se slavnemu občinstvu pri nakupu
BLAGA za OBLEKE Največja izbira svilenih RUT
in SERP. — Postrežba solidna ter nizke cene.
Popolna oprema za neveste.

Zadružna gospodarska banka d. d.

Tel. št. 57, 979 in 470.

Ljubljana, Miklošičeva cesta 10 Brzoiav.: Gosnobanka.

Račun poštnega čekovnega urada za Slovenijo
št. 11.545

v lastni palači (vis à vis hotela »Union«).

Podružnice: Celje, D'akovo, Maribor, Novi Sad, Sombor, Split, Šibenik. Ekspozitura: Bled.

Kapital in rezerve skupno nad K 60,000.000.—, vloge nad K 600,000.000.—.

Daje trgovske kredite, eskomptira menice, lombardira vrednostne papirje, daje v našem ieklene shrambe za vrednote, kupuje in prodaja kar najbolje
tuje valute in devize, sprejema vloge na tekočem računu in na vložne knjižice ter preskrbuje vse bančne transakcije pod najugodnejšimi pogoji

Amerikanski oddelek: Direktne zveze z ameriškimi bankami. — Urejevanje amerišk h zapuščin.

Pooblaščen prodajalec srečk Državne razredne loterije.